

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heidi Helistekangas

MENETELMIÄ PERHETYÖHÖN

Materiaalipankki Humanan Pohjanmaan Avopalveluihin

Sosiaali- ja terveysala

2022

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Heidi Helistekangas
Opinnäytetyön nimi	Menetelmiä perhetyöhön -Materiaalipankki Humanan Pohjanmaan Avopalveluihin
Vuosi	2022
Kieli	suomi
Sivumäärä	43 + 4 liitettä
Ohjaaja	Heidi Blom

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli koota materiaalipankki perhetyössä käytettävistä menetelmistä Humanan Pohjanmaan avopalvelujen perheohjaajille. Opinnäytetyön tavoitteena oli koota toimiva ja käytännönläheinen työkalu, jota perheohjaajat voivat hyödyntää ja käyttää asiakastyössä ja sen suunnittelussa. Materiaalipankkiin koottiin useita valmiita jo olemassa olevia menetelmiä kirjallisuudesta. Menetelmät koottiin perheohjaajien toiveiden ja tarpeiden perusteella, joita selvitettiin kyselyn avulla.

Toiminnallinen opinnäytetyö koostui toiminnallisen osuuden tuotoksesta ja kirjallisesta osuudesta. Opinnäytetyön teoriaosuudessa on keskitytty sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön ja lastensuojelulain mukaiseen tehostettuun perhetyöhön. Teoriaosuudessa on kirjoitettu niistä perhetyön menetelmien teemoista, jotka löytyvät valmiista materiaalipankista.

Palautteen perusteella materiaalipankki oli monipuolinen ja hyödyllinen kokonaisuus, josta perheohjaajat saivat uusia menetelmiä käyttöönsä. Perheohjaajat kokivat kootut menetelmät hyödyllisiksi, varsinkin uusille työntekijöille materiaalipankki antoi tärkeää tietoa perhetyössä käsiteltävistä teemoista.

Avainsanat perhetyö, tehostettu perhetyö, perhetyön menetelmät, avohuolto, lastensuojelu,

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaaliala

ABSTRACT

Author	Heidi Helistekangas
Title	Methods for Family Work -Material Bank for Humana Group
Year	2022
Language	Finnish
Pages	43 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Heidi Blom

The purpose of practice-based bachelor's thesis was to compile a material bank of the methods that can be used in family work by the family workers of Humana Ostrobothnia's non-institutional social care. The purpose of the bachelor's thesis was to put together a functional and practical tool that family workers can use in client work and its planning. Several ready-made methods from the literature were compiled in the material bank. The methods that were wished and needed by the family workers were based on the results of a survey.

The practice-based bachelor's thesis consists of the output of the practice-based part and the theoretical part. The theoretical part of the thesis focuses on family work (Social Welfare Act) and intensified family work (Child Welfare Act). The theoretical part is written about the themes of family work methods that can be found in the finished material bank.

Based on the feedback, the Material Bank was a versatile and useful entity from which family workers gained access to new methods. The family workers found the collected methods useful, especially for the new employees. The material bank provided important information on the topics covered in family work.

Keywords	family work, intensified family work, methods, non-institutional social care, child protection
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	OPINNÄYTEYTYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	9
3	PERHETYÖ.....	11
	3.1 Tehostettu perhetyö.....	11
	3.2 Perhetyön moninaisuus ja kolmiportaisuus	12
	3.3 Perhetyön prosessi.....	14
	3.4 Lainsäädäntö.....	15
4	PERHETYÖN MENETELMÄT	16
	4.1 Tunne- ja turvataidot	17
	4.2 Arjen hallinta ja vanhemmuuden tuki	18
	4.3 Toiminnalliset menetelmät.....	19
	4.4 Nepsy-haasteet	20
	4.5 Näyttöön perustuvat menetelmät.....	21
5	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ.....	23
	5.1 Projektin määritelmä	23
	5.2 Projektin vaiheet.....	23
	5.3 SWOT-analyysi	24
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	26
	6.1 Humana Avopalvelut Pohjanmaa	26
	6.2 Määrällinen tutkimus ja kysely perheohjaajille.....	27
	6.3 Kyselyn tulokset	28
	6.4 Materiaalipankin kokoaminen.....	31
	6.5 Materiaalipankin ulkoasu ja kustannukset	32
	6.6 Palaute	32
7	POHDINTA.....	34

7.1 Opinnäytetyön eettisyys	35
7.2 Oma kehittyminen ja sosiaalialan kompetenssit	36
7.3 SWOT-analyysin arviointi	37
7.4 Johtopäätökset	38
7.5 Jatkotutkimusaiheet	39
LÄHTEET	40
LIITTEET	44

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1 Perhetyön porrasteisuus	13
Kuvio 2 SWOT-analyysi	25
Kuvio 3 Perheiden asiakkuus	29
Kuvio 4 Asiakkaiden ikäryhmä, joiden kanssa toivottiin menetelmiä	29
Kuvio 5 Menetelmät yksilötyöskentelyyn tai koko perheen kanssa käytettäväksi	30
Kuvio 6 Menetelmätoiveet teemojen mukaan	30

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje

LIITE 2. Kysely Humanan Pohjanmaan tiimin perheohjaajille

LIITE 3. Materiaalipankin sisällys

LIITE 4. Kyselyn tuloksia

1 JOHDANTO

Perhetyö on kustannustehokas tapa auttaa lapsiperheitä. Kahden perhetyöntekijän palkkauksesta syntyy vuodessa lähes saman verran kustannuksia kuin lapsen sijaishuollosta. Perhetyöntekijöistä on apua usealle perheelle samaan aikaan. (Nykänen 2016.) Kananojan (2018) selvityksen mukaan vahvempi varhainen tuki vähentäisi lastensuojelun tarvetta ja lastensuojelun kuormitusta. Perheille suunnattua varhaista tukea olisi laajennettava lisäämällä perhetyötä ja kotipalvelua, jonka tärkeys on alalla tunnustettu.

Perhetyö on konkreettista apua ja tukea, joka mahdollistaa tiiviin tuen ja ohjauksen arjen ja vuorovaikutuksen pulmatilanteissa (Myllärniemi 2007, 82). Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista työskentelyä muutoksen aikaansaamiseksi (Rautio 2016, 57). Kotiin vietävä tuki mahdollistaa toiminnalliset työtavat ja monipuoliset menetelmät eri tavalla kuin tavattaessa toimistossa (Myllärniemi 2007, 32).

Opinnäytetyönäni kokoan Humanan Avopalvelujen Pohjanmaan tiimin perheohjaajille materiaalipankin perhetyössä käytettävistä menetelmistä. Lähtökohtana opinnäytetyön aiheelle oli keskustelut Humanan Avopalvelujen toiminnanjohtajan kanssa. Työyhteisöllä oli tarkoitus kehittää työssään käyttämiään menetelmiä, joten opinnäytetyöni aihe oli ajankohtainen, tarpeellinen ja työelämälähtöinen.

Itse olen työskennellyt opintojeni ohella perheohjaajana perhetyössä. Toisinaan olen kaivannut työssäni lisää valmiita hyviä menetelmiä ja olen halunnut perehtyä niihin enemmän. Perehtymällä menetelmiin syvennän omaa osaamistani ja saan samalla jakaa tietoa ja materiaalia myös muiden käyttöön. Perhetyö on alana kiinnostava, vaihteleva ja monipuolinen ja siksi koen, että tätä alaa on hyvä ja tärkeä tutkia ja kehittää.

2 OPINNÄYTEITYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on koota Humanan Pohjanmaan avopalvelujen perheohjaajille valmis materiaalipankki perhetyössä käytävistä menetelmistä. Tavoitteena on koota toimiva ja käytännönläheinen työkalu, jota perheohjaajat voivat hyödyntää ja käyttää asiakastyössä ja sen suunnittelussa. Materiaalipankista perheohjaajat saavat helposti uusia ja erilaisia menetelmiä käyttöönsä ja se yhtenäistää työyhteisössä käytettäviä työtapoja ja menetelmiä. Materiaalipankin avulla käytettyjen menetelmien kirjaaminen helpottuu. Opinnäytetyö painottuu lastensuojelun tehostettuun perhetyöhön ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyöhön. Materiaalipankin kokoamisessa huomioidaan menetelmien soveltuvuus juuri tälle asiakasryhmälle.

Materiaalipankki kootaan perinteiseen fyysiseen kansion muotoon. Se sisältää erilaisia lomakkeita ja ohjeita valmiista jo olemassa olevista menetelmistä. Menetelmät kootaan kirjallisuuden perusteella. Kansion muodossa olevan materiaalipankin lomakkeita on helppo ottaa mukaan asiakaskäynneille ja sitä selaillessa saa helposti ja nopeasti ideoita asiakastyön suunnitteluun. Menetelmät jaotellaan eri teemojen alle luettavuuden ja menetelmien etsimisen helpottamiseksi. Teemat menetelmäpankkiin määritellään perheohjaajien toiveiden ja tarpeiden perusteella, jotka selvitetään perheohjaajille lähetettävän kyselyn avulla.

Perheohjaajan persoona vaikuttaa siihen, millaisia menetelmiä hän käyttää työssään. Toiselle voi olla luontaista käyttää keskustelujen tukena erilaisia menetelmiä, kun taas toinen kokee luontevammaksi käydä asioita läpi vain keskustelujen avulla. Uusi perheohjaaja voi valmiiksi koottujen menetelmien avulla helposti löytää ja kokeilla itselleen ja asiakkaalleen sopivia menetelmiä. Näin ollen myös niiden käyttöönotto ja kynnys kokeilla erilaisia työtapoja madaltuu. Valmis materiaalipankki hyödyttää asiakasta ja perheohjaajaa myös uuden asiakkuuden alkaessa. Perheohjaajat voivat entistä tarkemmin kertoa etukäteen asiakkaalle, millaisia työmenetelmiä tulevat perheen kanssa käyttämään.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ei sisällä määritelmää perhetyöntekijästä (Alatalo, Miettunen, Liukko, Kettunen & Normia-Ahlsten 2019, 29). Perhetyössä voi työskennellä erilaisilla koulutustaustoilla, mm. sosionomi, sairaanhoitaja, lähihoitaja. Koulutustaustan vaikutus näkyy siinä, millaisia menetelmiä ja tapoja toimia työntekijä on omaksunut ja mistä näkökulmasta hän perhetyön tilanteita tarkastelee. Tavoitteena kuitenkin on, että perhetyö on tasalaatuista työntekijän koulutustaustasta ja persoonasta riippumatta. Yhtenäiset menetelmät työyhteisössä mahdollistavat tasalaatuisen perhetyön tekemisen, joka on laadun näkökulmastakin tärkeää.

Opinnäytetyöstä on rajattu pois varhaisen tuen perhetyö ja keskitytty vain sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön ja lastensuojelulain mukaiseen tehostettuun perhetyöhön. Teoriaosuudessa perhetyön menetelmistä on keskitytty sellaisiin teemoihin, joita yhteistyötaho toivoi materiaalipankkiin. Materiaalipankkiin koottiin ainoastaan asiakkaiden kanssa käytettäviä menetelmiä, eikä sinne lisätty teoriatietoa kyseisistä aiheista, sillä teoriatieto löytyy jo opinnäytetyön kirjallisesta osuudesta. Perheohjaajilla, jotka materiaalipankkia käyttävät voi olettaa koulutuksensa ja työkokemuksen kautta olevan tarvittava osaaminen menetelmistä sekä kyvykkyyttä hankkia tarvittaessa tietoa lisää.

Opinnäytetyön tuotos, eli materiaalipankki on ainoastaan Humanan Avopalvelujen Pohjanmaan piirin perheohjaajien käytössä, eikä se ole julkinen osa opinnäytetyötä. Ainoastaan kirjallinen osuus opinnäytetyöstä julkaistaan Theseus-tietokannassa.

3 PERHETYÖ

Perhetyö on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, joka on lapsiperheille suunnatuista sosiaalihuollon palveluista yksi keskeisin ja yleisimmin käytetty (Alatalo ym. 2019, 11). Perhetyö on perheen hyvinvoinnin tukemista, jonka tarkoituksena on voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen. Perhetyössä yhdistetään psykososiaalinen tuki ja käytännön apu, jossa lapsen edun turvaaminen on keskeistä. Sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä voidaan järjestää matalalla kynnyksellä laaja-alaisesti ja tehdä ehkäisevänä tai korjaavana työnä. (THL 2021 a.) Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta.

Perhetyön keinoin voidaan tukea vanhemmuutta, ohjata lasten hoidossa ja kasvatuksessa sekä kodin arjen, arkirutiinien ja päivärytmin hallinnassa. Perhetyön avulla voidaan myös vahvistaa perheen toimintakykyä, tukea perheen vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisen verkoston laajentamista sekä antaa tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. (THL 2021 b.)

Perheohjaaja osallistuu perheen arkeen asiakkaan kotona. Perhetyön onnistumisen edellytyksenä on perheen ja perheohjaajan välinen luottamuksellinen suhde, johon tarvitaan avoimuutta, asiakkaan arvostamista ja kuuntelemista, työskentelyn läpinäkyvyyttä, kykyä puhua suoraan vaikeistakin asioista sekä perheiden erillisuuden hyväksymistä. (THL 2021 b.) Perheohjaajat eivät auta ainoastaan puhumalla vaan yhdistävät työskentelyyn perheen kanssa toimimisen (Heino, 2008, 50).

3.1 Tehostettu perhetyö

Tehostettu perhetyö on lastensuojelulain mukainen avohuollon tukitoimi. Lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä tai sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä voidaan myöntää lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tai perheelle. Tehostettu perhetyö on perhetyötä intensiivisempää ja sen yhtenä osana voidaan pitää kontrollia. (Thl 2021 a.)

Tehostetun perhetyön asiakkaana olevat perheet tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta perheen haasteissa ja kriisitilanteissa. (THL 2021 a). Lastensuojelun asiakasperheillä on usein moninaisia erityisen tuen tarpeita ja lasten kasvuoloissa lastensuojelullisia riskitekijöitä, kuten esimerkiksi vanhemman masennus tai päihdeongelma sekä niihin liittyvien ongelmien ja niiden seurausten kasautumista. (Myllärniemi 2007, 82.) Usein vasta sitten, kun perheellä on riittävästi ongelmia, heidät ohjataan lastensuojelun asiakkaiksi ja perheellä on mahdollisuus saada lastensuojelun perhetyötä, joka asettuu useimmiten viimesijaiseksi, ongelmia korjaavaksi työksi. (Myllärniemi 2007, 23).

Perhetyöhön olennaisena osana kuuluu perheen motivointi perhetyöhön. Motivoinnin, suostuttelun ja velvoittamisen raja on lastensuojelun kontekstissa häilyvä. (Myllärniemi 2007, 83) Työskentelyn lähtökohtana on aina yhteistyö, vaikkakin lastensuojelu voi velvoittaa perhettä osallistumaan perhetyöhön. Tarvittaessa tehostettu perhetyö on järjestettävä monialaisena työskentelynä. (THL a 2021.)

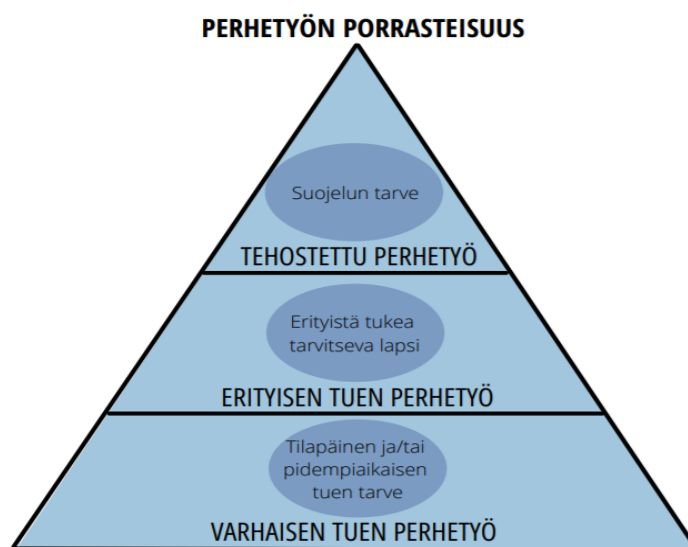
Osa perheohjaajan työstä asiakasperheessä on lasten tilanteen ja vanhemmuuden arviointia, joka perustuu työntekijän tekemiin havaintoihin perheen arjen sujumisesta ja perheen sisäisestä vuorovaikutuksesta. (Heino, 2008, 50.) Näin ollen perhetyö tuottaa usein sosiaalityöntekijälle arvokasta tietoa lapsen ja perheen arjesta hyvinvoinnista (Myllärniemi 2007, 32).

3.2 Perhetyön moninaisuus ja kolmiportaisuus

Perhetyö on muodoiltaan ja toimintatavoiltaan osin jäsentymätöntä. Lastensuojelulaissa perhetyö on määritelty yhdeksi avohuollon tukitoimeksi, mutta se on myös varhaista tukea ja ennaltaehkäisyä, jota järjestävät kunnat ja ostopalveluna kolmannen sektorin toimijat ja yksityiset palvelun tuottajat. Perheen käsite ja perheiden elämäntilanteet ovat moninaisia, jolloin perhetyökään ei voi olla yksinkertaista. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 12–13.) Kaikilla palveluilla on oma tehtävänsä. Alatalon ym. (2019, 30) mukaan perhetyö ja kotipalvelu sekoittuvat helposti käsitteellisesti ja sisällöllisesti. Kumpaakin palvelua

tarvitaan ja on tärkeää pitää ne toisistaan erillään, työnjako ja tehtävät tulisi erottaa selkeästi toisistaan. Myös tehostetun perhetyön ja kotiin vietävän perhekuntoutuksen tehtävät ja sisältöjen erot ovat usein epäselvät ja tarvitsevat jäsenystä ja selkiytystä.

Vuonna 2019 osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) tehtiin ehdotus perhetyön jäsentämisestä. Työryhmä ehdotti perhetyön jäsentämistä kolmitasoisena palveluna. Portaiden tasot ovat tehostettu perhetyö, erityisen tuen perhetyö ja varhaisen tuen perhetyö. Kuviossa 1 perhetyön porrasteisuutta kuvataan mukailien THL:n Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman myötä tehtyä perhetyön jäsenystä.

Kuva mukailtu THL:n työpaperi 39/2019 mukaan kuvamaan perhetyön porrasteisuutta.

Kuvio 1 Perhetyön porrasteisuus

Työryhmän ehdotuksena on, että varhaisen tuen perhetyö otetaan käyttöön ja sitä tulee saada mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Palveluun ohjaututaan ottamalla suoraan yhteyttä perhetyöntekijään ja työskentely aloitetaan nopeasti. Eri-

tyisen tuen perhetyötä käytettäisiin käsitteenä antaessa perhetyötä sosiaalihuoltolain mukaisesti erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai perheelle. Palvelu voi jatkua varhaisen tuen perhetyöstä tai alkaa sosiaalityöntekijän tilauksesta. Palveluntarpeen arviointi tehdään sosiaalihuoltolain 36§ mukaan. Tehostettua perhetyötä tarjottaisiin nykyisen käytännön mukaan lastensuojelun asiakkaana oleville perheille sosiaalityöntekijän ohjaamana. Tehostetun perhetyön työskentelyorientaationa ovat lapsen suojeleminen, korjaava ja kuntouttava työ sekä systeminen lastensuojelu. Perhetyön keskeisiä sisältöjä portaiden kaikissa vaiheissa on arviointi, ohjaus, perheen arkeen osallistuva työ sekä läheisten, vertaisten ja yhteisön tuki. Eri-tyyppisen tuen perhetyössä keskeisenä sisältönä näiden ohella on kuntoutus, ja tehostetussa perhetyössä näiden lisäksi hoito ja suojeleminen. (Alatalo ym. 2019, 27–28.)

3.3 Perhetyön prosessi

Perhetyöhön voidaan ohjautua eri reittejä pitkin. Varhaisen tuen perhetyöhön asiakas ohjautuu itse ottaen yhteyttä perheohjaajaan, mutta lastensuojelun perhetyöhön ohjaututaan aina lastensuojelun sosiaalityöntekijän kautta (Mylärniemi 2007, 9).

Humanan asiakkaana olevat perheet ohjautuvat sosiaalihuoltolain perhetyöhön tai lastensuojelulain mukaiseen tehostettuun perhetyöhön sosiaalityöntekijän kautta, joka tekee asiasta päätöksen. Sosiaalityöntekijä tekee asiakasperheestä asiakassuunnitelman, joka määrittää perheen tavoitteet. Perhetyön tavoitteet, tapaamiset ja kesto käydään läpi perheen, perheohjaajan ja sosiaalityöntekijän kanssa aloitusneuvottelussa. Moniammatillisuus takaa sen, että asiakkaan erityistarpeet huomioidaan työskentelyssä. Työskentelyvaiheessa perhetyön sisältö määräytyy esisijaisesti lapsen hyvinvoinnin ja yksilöllisten tarpeiden mukaan tukeen lapsen ikätasosta kehitysvaihetta. Vanhemmuutta tuetaan ja vahvistetaan tarvittavin keinoin. Perheohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä sosiaalityöntekijän ja muiden verkostojen kanssa ja työskentely dokumentoidaan ajantasaisesti. Perheen tilannetta ja tuen tarvetta arvioidaan työskentelyn aikana jatkuvasti ja tuen tiiviys voidaan sovittaa nopeasti perheen tarpeen mukaiseksi. (Humana 2021 a.)

3.4 Lainsäädäntö

Perhetyötä käsitellään lastensuojelulaissa ja sosiaalihuoltolaissa. **Sosiaalihuoltolain** (L30.12.2014/1301) mukaan lapsen ja hänen perheensä oikeutena on saada viipymättä lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut.

Tuen tarpeisiin vastaava sosiaalipalvelu voi olla esimerkiksi perhetyö. Sosiaalihuoltolaissa (L 30.12.2014/1301) perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksen keinoin tai muulla tarvittavalla tavalla sellaisissa tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tarvitsevat ohjausta ja tukea keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi ja voimavarojen vahvistamiseksi.

Lastensuojelulain (L13.4.2007/417) tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, erityiseen suojeluun sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Lastensuojelun tehtävänä on tukea vanhempia, huoltajia ja muita lapsen kasvatuksesta ja hoidosta vastaavia henkilöitä sekä ehkäistä perheen ongelmia ja puututtava niihin riittävän varhain. Lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava lastensuojelun tarvetta arvioitaessa.

Lastensuojelussa on ensisijaisesti käytettävä avohuollon tukitoimia ja toimien on oltava hienovaraisia, ellei lapsen etu vaadi muuta. Tehostettu perhetyö on yksi lastensuojelulain avohuollon tukitoimista. Sen lisäksi muita avohuollon tukitoimia ovat sosiaalipalvelut, toimeentulotuki, ehkäisevä toimeentulotuki, lasten päivähoito, tuki perheen ja lapsen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut, taloudellinen tuki lapselle ja perhekuntoutus sekä muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet. (L13.4.2007/417.) Lastensuojelun asiakkaana olevalle perheelle ja lapselle voidaan järjestää myös sosiaalihuoltolain mukaisia tukitoimia. Näitä tukitoimia ovat esimerkiksi perhetyö, tukihenkilö tai -perhe, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta. Tukitoimet ovat osa avohuollon suunnitelmallista työskentelyä. (THL 2021 c).

4 PERHETYÖN MENETELMÄT

Perhetyön menetelmät ovat perheiden kanssa työskentelevän henkilön tai yksikön kehittämisiä työmuotoja, joita työntekijät soveltavat asiakastyössä. Menetelmä voi olla myös rakenteellinen yhteistyömuoto, joka helpottaa kohtaamista niin perheen kuin yhteistyötahojenkin kanssa, tai näkökulma ja ideologia, jonka avulla työntekijä näkee asiakasperheen tai itsensä työntekijänä uudelta kannalta. (Vilen, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen & Tapio 2010, 208.)

Tärkeimpänä menetelmänä perhetyössä nähdään keskustelu, jossa korostuu dialoginen kohtaaminen sekä ratkaisukeskeinen työote (THL 2021 b). Dialogi on suoraa ja avointa keskustelua, jossa tavoitellaan osapuolien yhteistä ymmärrystä. (THL 2021 d). Siinä kunnioitetaan toisia, vaikka heidän mielipiteitensä ei hyväksyisikään (Järvinen ym. 2012, 184). Järvisen ym. (2012, 177) mukaan keskusteluissa painottuvat ensisijaisesti arjen konkreettiset kysymykset. Asiakasta on kuunneltava niin, että tämä kokee tulevansa kuulluksi, sillä kuulluksi tuleminen on jokaiselle ihmiselle voimia antava kokemus, sen avulla voidaan valjastaa käyttöön asiakkaan voimavaroja (THL 2021 d).

Perheohjaajalla on erilaisia tapoja käydä ammatillista keskustelua perheen kanssa. Ammatillisen vuorovaikutuksen taustalla on tietoa ja oppimista, viestintää eleille ja ilmeillä tai toiminnan kautta, se voi olla neuvomista, ohjaamista ja asioiden viemistä eteenpäin. Vuorovaikutusta vaativissa ammateissa tuodaan usein esille, että työtä voidaan tehdä lukemattomilla eri tavoilla ja silti päästä samoihin tuloksiin. (Järvinen ym. 2012, 227–229.)

Menetelmiä käyttäessä on muistettava eettisyys työskentelyn ytimessä. Työskentely on aina vapaaehtoista, eikä toista voi pakottaa puhumaan. Ohjaajan on huolehdittava turvallisuudesta ja luottamuksesta ja edettävä työskentelyssä asiakasta kuunnellen ja kunnioittaen. (Pesäpuu ry 2021.) Perheohjaajan tehtävänä voi olla arvioida perheen tilannetta ja hyvinvointia, jolloin tarvitaan uskallusta kysyä suoraan asioista heidän omasta ja perheenjäsenten elämästä. (Vilen ym. 2010, 52.)

Sosiaalityöntekijä määrittelee asiakassuunnitelmaan perhetyön tavoitteet. Järvisen ym. (2012, 158) mukaan perheen tarpeet, elämäntilanne ja tavoitteet sekä perheohjaajan ammatillinen osaaminen, kiinnostus, persoona ja käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat siihen, millaisia menetelmiä perhetyön kussakin tilanteessa käytetään.

Perhetyön keinoin voidaan esimerkiksi harjoitella **tunne- tai turvataitoja**, työskennellä parantaakseen perheen **arjen hallintaa** ja perheohjaaja voi antaa **vanhemmuuteen tukea**. Työskentelyssä voidaan käyttää **toiminnallisia menetelmiä** sekä keskittyä perheeseen vaikuttaviin tekijöihin, kuten **nepsy-vaikeuksiin** (neuropsykiatriset vaikeudet). Edellä mainitut teemat löytyvät opinnäytetyön toiminnallisen osuuden materiaalipankista ja niiden teemojen alle on koottu useita erilaisia menetelmiä.

4.1 Tunne- ja turvataidot

Perheohjaaja voi työskennellä lapsen, nuoren tai koko perheen kanssa opetellen tunne- tai turvataitoja ja käsitellä niitä erilaisten tehtävien avulla.

Tunnetaitojen avulla voi oppia tunnistamaan, sanoittamaan, ilmaisemaan ja hallitsemaan tunnetiloja sekä säätelemään omia tunnereaktioita. (Mieli ry 2021). Tunnetaitoja voi harjoitella ja ne kehittyvät ja muuttuvat iän myötä (OECD 2021, 27). Tunnetaidot vaikuttavat kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin, itsetuntoon ja ihmissuhteisiin, sitä kautta myös vanhemmuuteen. Tunteiden ilmaisuun vaikuttavat luonne, temperamentti, vireystaso ja lapsena aikuiselta opittu malli. Suomessa tunteiden tukahduttamisella voi olla perheessä pitkät perinteet ja siksi tunnetaitoja on tärkeää opetella niin lapsena kuin aikuisenakin. (Terävä 2019.)

Turvataitojen avulla voidaan lisätä lapsen valmiuksia suojella itseään turvallisuutta uhkaavissa, kiusaamisen, väkivallan tai ahdistelun tilanteissa. Turvataitojen avulla

voidaan vahvistaa lapsen itsearvostusta ja edistää hyviä kaverisuhteita sekä opetella kunnioittamaan omaa ja toisen ihmisarvoa ja kehoa. (Lajunen, Andell, Jalava, Kempainen, Pakkanen & Ylenius-Lehtonen 2012, 203; Väestöliitto 2021.)

Lapsella on oikeus kasvaa turvallisissa oloissa ja perusturvallisuuden tunne on keskeistä lapsen kehitykselle. Turvataitokasvatuksen tavoitteena on tukea lasta suojaavia tekijöitä. Sen avulla pyritään ennaltaehkäisemään lapsiin kohdistuvaa hoidon laiminlyöntiä ja väkivaltaa niin lasten keskinäisissä suhteissa sekä lasten ja aikuisten välisissä suhteissa. (Kalland 2019, 156.) Laajasalon & Peltosen (2021, 22) mukaan riskinä lapsen kaltoinkohteluun voi olla melko tavallisetkin lapsiperheen haasteet ja huolet. Riskit voivat liittyä vanhempaan, perheeseen tai lapseen. Ylisukupovisuus on merkittävä tekijä myös kaltoinkohtelun siirtymisessä. Vaikka riskitekijöitä olisi olemassa, ei se kuitenkaan tarkoita, että näin aina tapahtuisi.

4.2 Arjen hallinta ja vanhemmuuden tuki

Vanhempia voidaan tukea kodin arjen, arkirutiinien ja päivärytmin hallinnassa. Perheohjaaja auttaa usein sanoittamisella, mallintamisella ja tuen antamisella (Humana 2019). Myllärniemen (2007, 23) mukaan perheohjaajat usein pitävät tärkeänä sitä, ettei asiakkaan puolesta tehdä asioita vaan asiakasta voimaannutetaan ja ohjataan auttamaan itse itseään. Konkreettinen arjen askareissa auttaminen voidaan nähdä motivoivana ja tavoitteellisena elementtinä, joiden avulla voidaan luoda luonnollisia keskustelutilanteita ja luottamusta.

Monia vanhemmuuteen, parisuhteeseen ja perheen tilanteeseen liittyviä keskusteluja voidaan jäsentää ja helpottaa erilaisin lomakkein. Lomakkeet voivat tehostaa ja syventää ajattelua jäsentämään elämäntilannetta, miettimään tarvittavia ratkaisuja ja ottamaan asioita puheeksi. Lomakkeet eivät ole itsetarkoitus tai automaattisesti täytettävä menetelmä, mutta parhaimmillaan ne ovat hyviä työvälineitä muutoksen näkyväksi tekemiseen. Lomakkeet voivat antaa myös useimmiten luotettavaa tietoa myös esimerkiksi lapsen kehityksestä. (Järvinen ym. 2012, 171.)

Perheohjaaja voi olla tukemassa perheen vuorovaikutussuhteiden parantamista, joita voidaan harjoitella vuorovaikutusleikkien ja -tehtävien avulla. Perheohjaaja voi ohjata vanhempia myös lasten rajoittamistilanteissa sekä antaa käytännönläheisiä ohjeita kasvatustilanteisiin. (Myllärniemi 2007, 33.) Vanhemmuuden arviointiin ja vanhempien kanssa työskentelyyn on kehitetty monenlaisia menetelmiä. Yksi niistä on Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymässä kehitetty Vanhemmuuden roolikartta. Vanhemmuuden roolikartan avulla voidaan jäsentää omia vanhemmuuden rooleja tai käyttää keskustelun apuvälineenä keskusteltaessa tai arvioitaessa vanhemmuutta. (Järvinen ym. 2012, 171–172.)

4.3 Toiminnalliset menetelmät

Perhetyön käytännöt ja työtavat pitävätkin sisällään mielenkiintoisen yhdistelmän toiminnallisuutta ja terapeutista työtettä (Myllärniemi 2007, 86). Järvisen ym. (2012, 191–193) mukaan toiminnallista menetelmistä voi olla hyötyä silloin, jos keskustelumenetelmät eivät tuota tulosta tai asiakas on tottumaton pohtimaan tai keskustelemaan asioistaan syvällisesti, vaikka yhteistyö muuten toimisikin. Lastensuojeluperheissä vuorovaikutusmallit ja selviytymisstrategiat ovat usein sen kaltaisia, että puheella ei ole suurta merkitystä tai sen merkitys on häilyvä, jolloin toiminnallisen työtavan merkitys korostuu (Myllärniemi 2007, 86).

Toiminnalliset menetelmät voivat olla hyvinkin pienimuotoisia, mutta konkreettisia, elämyksellisyyden ja osallistumisen intensiteetin vuoksi ne voivat olla hyvin tehokkaita. Toiminnan kautta voi toteuttaa sellaisia puolia itsestään, jotka keskustelussa jäävät taka-alalle. Tekemisen kautta asenteet, tunteet ja arvot tulevat paremmin esille ja niitä voi olla helpompi ilmaista kuin puhumalla. Toiminnallisten menetelmien tavoitteena on käynnistää prosesseja avaamaan perheen mahdollisuuksia muutokselle. (Järvinen ym. 2012, 191–193.) Niiden avulla voidaan myös vahvistaa asiakkaan psykososiaalista toimintakykyä (Myllärniemi 2007, 86).

Toiminnallisista menetelmistä voi käyttää myös nimityksiä luovat, elämykselliset ja ilmaisulliset menetelmät. Niitä voivat olla taidelähtöiset menetelmät, musiikki,

mielikuvatyoöskentely, kuvataide, erilaiset kortit, kirjallisuus tai tarinallisuus. Toiminnallisiin menetelmiin kuuluvat myös liikunnalliset menetelmät, seikkailu, elämystoiminta, leikit, pelit, rentoutus- tai rooliharjoitukset sekä arkitoiminta kuten ruoanlaitto, kodin huolehtiminen ja siivous. (Järvinen ym. 2012, 191–193.)

Useimmiten toimiminen on lapselle ja nuorelle luonnollisempaa kuin puhuminen omasta elämästään. Omia kokemuksia ja tunteita voi olla vaikea kuvata ja nimetä tai kokemuksia on vaikea ymmärtää. Toiminnallisten työskentelytapojen avulla lapsi tai nuori voi ilmaista itseään hänelle luontaisella tavalla. Toiminnallisuuden avulla voi käynnistää vuoropuhelua kohtaamisissa lapsen ja aikuisen välillä ja motivoida työskentelyyn. Se voi myös auttaa lasta keskittymään ja tuoda iloa ja huumoria työskentelyyn. (Pesäpuu ry 2021.)

Toiminnallisissa menetelmissä ohjaajan rooli korostuu ja olennaista on tietää, miksi käyttää tiettyä menetelmää ja mihin teoreettiseen viitekehykseen sen käyttö tilanteessa perustuu. (Järvinen ym. 2012, 193.) Ohjaajan on myös tutustuttava työskentelyvälineeseen tai menetelmään etukäteen ja tiedettävä sen hyvät ja huonot puolet. Väline tai menetelmä valitaan lapsen ja käsiteltävän teeman mukaan. (Pesäpuu ry 2021).

4.4 Nepsy-haasteet

Monisyisten haasteiden taustalla voi olla myös jokin diagnoosi. Erityislasten vanhemmat joutuvat usein kasvatustehtävässään kovien haasteiden eteen, jolloin perhetyö voi olla yksi muoto, jolla perhettä ja lasta tuetaan. (Vilen ym. 2010, 208).

Lisääntyneen tiedon vuoksi esimerkiksi neuropsykiatrisia vaikeuksia diagnosoidaan nykyisin aiempaa enemmän (Näe nepsy 2021). Neuropsykiatrisista vaikeuksista käytetään lyhennettä Nepsy-vaikeudet. Nepsy-vaikeudet tarkoittavat tarkkaavuuden vaikeuksia (ADHD), autismikirjon häiriötä ja Touretten oireyhtymää. (Jyväskylä 2021.)

Nepsy-vaikeuksiin liittyy usein käytöksen, motoriikan ja oppimisen haasteita, mielialanvaihteluja, aistiyliherkkyyttä ja ahdistuneisuutta sekä pakko-oireisuutta. Nepsy-vaikeudet vaikuttavat jokapäiväiseen elämään, tunteiden sääntelyyn, oman toiminnan ohjaukseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Nepsy-vaikeuksien takana on kehityksellistä, aivojen toiminnallista tai rakenteellista poikkeavuutta, jonka merkittävänä taustatekijänä on perinnöllisyys. Joskus nepsy-oireiden taustalla saattaa olla pelkästään haastava perhetilanne, fyysiset sairaudet, traumat tai epäsäännölliset elintavat. (Tampere 2021.)

Nepsy-vaikeudet vaikuttavat koko perheeseen. Nepsy-vaikeuksiin voi saada tukea esimerkiksi neuropsykiatrisesta valmennuksesta tai -kuntoutuksesta. Hoito ja kuntoutus pohjautuu yksilöllisesti tehtyyn arvioon. Arjen kuntoutustoimet kotona, koulussa tai varhaiskasvatuksessa ovat tärkeitä. (Jyväskylä 2021.) Perhetyön keinoin voidaan vahvistaa kuntoutustoimia, vaikuttaa perheen arkeen, antaa tietoa ja ohjausta, luoda selkeät rutiinit ja tukea vanhempia. Perheohjaajalta vaaditaan tarvittavaa tietoa nepsy-vaikeuksista ja laajaa ammattitaitoa erilaisten asiakkaiden haasteiden kohtaamiseen.

4.5 Näyttöön perustuvat menetelmät

On kehitetty useita näyttöön perustuvia menetelmiä, joilla tuetaan lasta, perheitä ja vanhempia. Karjalaisen (2021) tutkimuksen mukaan Ihmeelliset vuodet-vanhemmusryhmän tehokkuudesta vanhemmuuden käytäntöihin ja lasten käyttäytymiseen on vankkaa tutkimusnäyttöä. Tutkimuksen perusteella vanhemmuusryhmä soveltuu hyvin lastensuojelun piirissä oleville perheille. Vaikuttavuudeltaan vahvaa dokumentoitua näyttöä on myös menetelmillä Voimaperheet, Lapset puheeksi ja monimuotoinen perheterapeuttinen työskentely MDFT-menetelmä (Multidimensionaal Family Therapy). Oikein implementoituna niiden avulla voidaan luottaa kyseisen asiakasryhmän tilanteen parantavan toivotulla tavalla. Osa näyttöön perustuvista menetelmistä vaatii lisenssin tai niiden kehittäjä voi muulla tavoin kontrolloida, että menetelmää käytetään tietyllä tarkoitettulla tavalla. Usein näiden menetelmien käyttö vaatii ohjelman edellyttämän koulutuksen käymistä.

Näyttöön perustuvien menetelmien hyöty voi olla kiinni myös käytön oikea-aikaisuudesta, jolloin tarpeen vaatiessa menetelmän olisi hyvä olla välittömästi perheen saatavilla. (Aaltio & Isokuortti 2021, 24–25.)

5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu kahdesta osiosta, käytännön toteutuksesta ja kirjallisesta osuudesta. Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuotoksena syntyy konkreettinen tuote, kuten opas, tietopaketti, kansio, kirja tai tapahtuma. Opinnäytetyön tulisi olla käytännönläheinen, työelämälähtöinen, ja se tulisi toteuttaa tutkimuksellisella asenteella ja osoittaa alan riittävää tietojen ja taitojen hallintaa. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9–10, 51.) Kirjallisessa osuudessa kuvataan opinnäytetyön työprosessia. Toiminnallisen opinnäytetyön kirjallisesta osuudesta selviää mitä, miksi ja miten on tehty, millainen työprosessi on ollut ja millaisiin tuloksiin ja johtopäätöksiin on päätytty. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65.) Kirjallisessa osuudessa esitellään myös teoreettinen viitekehys.

5.1 Projektin määritelmä

Projekti on prosessi, joka on tavoitteellinen ja kestää tietyn ajan. Projekti voi tähdätä tiettyyn kertaluontoiseen rajattuun tuotokseen tai olla osa isompaa hanketta. Projektin onnistumisen edellytyksenä on tarkka suunnittelu, organisointi, toteutus, valvonta, seuranta ja arviointi. Työelämälähtöisessä projektissa olisi suositeltavaa kolmikantaperiaate, jossa jo suunnitteluvaiheessa mukana olisivat työelämän edustaja, opinnäytetyön tekijä ja ohjaaja. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 48–49.)

5.2 Projektin vaiheet

Projektin tuote ja työ voidaan jakaa pieniin osiin. Projektin prosessi koostuu eri vaiheista, jotka tulee määrittää jokaiselle projektille erikseen. Projektin vaiheet voidaan aikatauluttaa ja ne ovat riippuvaisia toisistaan. (Kymäläinen, Lakkala, Carver, Kamppari 2016, 10–11.) Mäntynevan (2016, 15) mukaan projektin elinkaaren voi jakaa neljään vaiheeseen; valmistelu, suunnittelu, toteuttaminen ja päättäminen.

Valmisteluvaiheessa projektin käynnistämisen taustalla on usein jokin tarve, joka määrittää projektin kohdistumisen ja laajuuden. Huolellinen valmistautumien helpottaa etenemistä projektin suunnitteluun. Suunnitteluvaiheessa vaiheessa määritellään projektin laajuus ja tarkemmat tavoitteet ja selvitetään erilaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja projektin tavoitteiden saavuttamiseen. Suunnitteluvaiheessa päätetään projektin aikataulu, resurssit ja dokumentoidaan ne projektisuunnitelmaan. Toteuttamisvaiheessa keskitytään toteuttamaan projektisuunnitelman mukainen projekti. Projekti päätetään, kun tuotos on saatu valmiiksi, dokumentointi, arviointi ja arkistointi projektista on tehty. (Mäntyneva 2016, 15–17.)

5.3 SWOT-analyysi

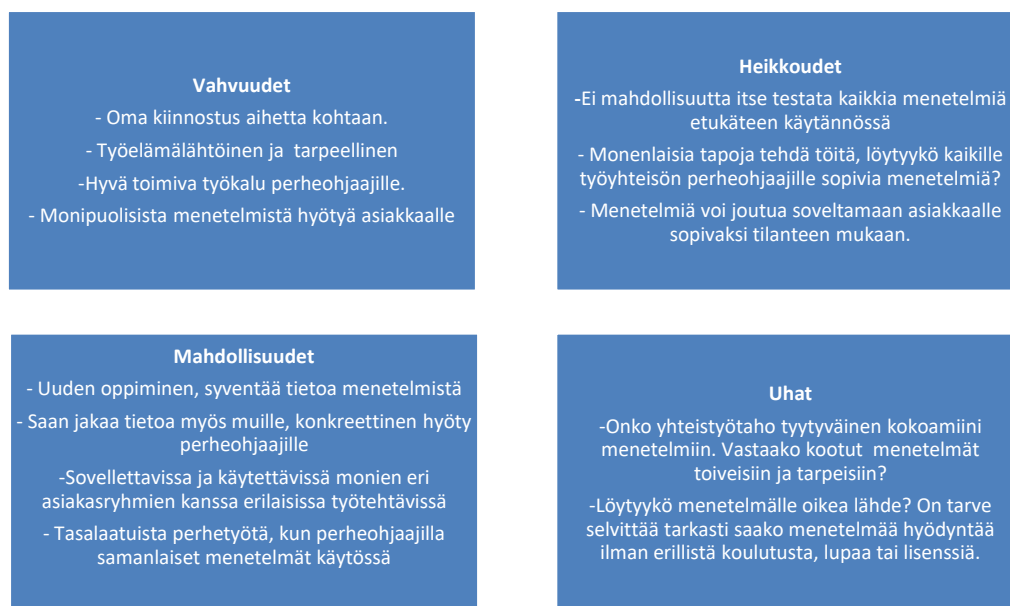
Projektia suunniteltaessa voidaan käyttää SWOT-analyysiä, eli nelikenttäanalyysiä, johon määritellään vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat (Vilkkä & Airaksinen 2003, 49). SWOT tulee sanoista strength, weaknessess, opportunities ja threats. Analyysia voidaan käyttää projektin yleiskuvan nopeaan hahmottamiseen ja sen etuna on uuden tiedon hakeminen ja sen jäsentely. (Holvi 2021.)

Kuviossa 2 kuvaan SWOT-analyysin avulla oman opinnäytetyöprojektini vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. SWOT-analyysin avulla olen miettinyt opinnäytetyön puolia ja vaikutuksia eri näkökulmista. Niiden avulla projektin jäsentely ja hahmottamien selkiytyy.

Kuviossa 2 kuvaan opinnäytetyön vahvuudeksi sen, että koen oman kiinnostukseni tukevan aihevalintaa. Aihe on työelämälähtöinen ja yhteistyötaholle tarpeellinen. Valmis materiaalipankki on hyvä ja toimiva työkalu perheohjaajille. Kootuista monipuolisista menetelmistä voi olla apua asiakkaan tilanteeseen ja ne voi auttaa työskentelyssä.

Opinnäytetyöni heikkoutena näen sen, että itselläni ei ole mahdollisuutta testata ja kokeilla kaikkia menetelmiä käytännössä. Perhetyötä voi tehdä monella eri ta-

valla. Löydätkö sopivia menetelmiä kaikille työyhteisön jäsenille? Joitakin menetelmiä voi joutua soveltamaan asiakkaalle sopivaksi tilanteen mukaan ennen käyttöä.

Kuvio 2 SWOT-analyysi

Kuvion 2 mukaan mahdollisuudeksi opinnäytetyössäni näen, että projekti tukee omaa oppimisprosessiani, syvennän tietoa perhetyön menetelmistä ja saan jakaa tiedon myös muille. Materiaalipankkiin koottavia menetelmiä voi käyttää ja soveltaa käytettäväksi myös monien muiden eri asiakasryhmien kanssa erilaisissa työtehtävissä. Valmiin materiaalipankin kautta yhteistyötahon työntekijöillä on yhteinäiset menetelmät käytössään, mikä mahdollistaa tasalaatuisen perhetyön tekemisen yksikössä.

Uhkana on, että yhteistyötaho ei ole tyytyväinen kokoamiini menetelmiin, tai ne eivät vastaa toiveisiin ja tarpeeseen. Uhkana on myös, löytyykö kokoamalleni menetelmälle varmasti oikea lähde. On tarve selvittää tarkasti saako menetelmää hyödyntää ilman erillistä koulutusta, lupaa tai lisenssiä.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä yhteistyössä Humanan Avopalvelujen Pohjanmaan tiimin kanssa. Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta, teoriaosuudesta ja toiminnallisesta osuudesta.

Toiminnallisen osuuden tuotoksena on syntynyt materiaalipankki perhetyössä käytettävistä menetelmistä. Materiaalipankki on kohdistettu suoraan Humanan Pohjanmaan tiimin perheohjaajille. Se on koottu heidän toiveiden ja tarpeiden perusteella ja on ainoastaan kyseisen työyhteisön käytössä.

6.1 Humana Avopalvelut Pohjanmaa

Humana on pohjoismaalainen johtava sosiaalipalveluita tarjoava yritys. Suomessa Humana työllistää 2700 sosiaalialan ammattilaista, joten se on merkittävä työllistäjä sosiaali- ja hoiva-alalla. Suomessa Humana on jaettu asumispalveluihin, lastensuojelupalveluihin ja avopalveluihin. Humana on toiminut Suomessa vuodesta 2016 saakka. (Humana 2021 b.)

Humanan Avopalvelut tarjoavat sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia avohuollon palveluja, jotka edistävät ja tukevat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia heidän arkisissa toimintaympäristöissään. (Humana 2021 b.) Pohjanmaalla toimii kaksi tiimiä, yksi Vaasassa ja toinen Kokkolassa. Moniammatillisilla tiimeillä on osaamista laaja-alaisesti perhetyön toteutuksesta, monikulttuurisesta työskentelystä, päihdetyöstä ja ammatillisesta tukihenkilötyöstä Toiminta-alueena on koko Pohjanmaan seutu. Yksikössä tarjotaan mm. lastensuojelun avopalveluita, perhetyötä, tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta, ammatillista tukihenkilötoimintaa ja jälkihuoltoa sekä valvottuja ja tuettuja tapaamisia. (Humana 2021 c.)

Humanan arvoja ovat vastuullisuus, sitoutuminen sekä kohtaaminen ja ilo. Arvot näkyvät myös työskentelyn sisällössä, jonka viitekehyksenä ovat kiintymyssuhde-

teoria, vuorovaikutuksen ja reflektiivisyyden tukeminen. Asiakkaiden erityistarpeet huomioidaan ja työskentelyn sisältö määräytyy ensisijaisesti lapsen hyvinvoinnin ja yksilöllisten tarpeiden mukaan. (Humana 2021 c.)

6.2 Määrällinen tutkimus ja kysely perheohjaajille

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen, eli kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen menetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. (Vilka 2007, 14.) Määrällisellä tutkimuksella kerätään lukuja ja faktoja ja sen avulla voidaan selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa asioita. Sille ominaisia piirteitä ovat tiedon mittaaminen, strukturointi, tiedon käsittely ja esittäminen numeroin sekä tutkimusprosessin ja tulosten objektiivisuus. (Vilka 2007, 17, 26). Heikkilän (2014) mukaan kvantitatiivisella tutkimuksella saadaan usein kartoitettua olemassa oleva tilanne, mutta sillä ei pystytä selvittämään asioiden syitä.

Opinnäytetyön toteutustapa oli kysely, joka toteutettiin e-lomakkeen muodossa. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli saada lukumääriä selville, mitä menetelmiä perheohjaajat tarvitsevat ja toivovat materiaalipankkiin eniten. Vilkan (2007, 28–35) mukaan kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu, kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Kyselylomaketta käytetään, kun havaintoyksikkönä on henkilö ja häntä koskevat asiat, esimerkiksi mielipiteet. Olennaista on, että tutkimusaineisto kerätään mitattavassa muodossa. Yksi tärkeimmistä asioista kyselyn toteuttamisessa on sen ajoitus, joka kannattaa suunnitella hyvin, jottei vastausprosentti jää liian alhaiseksi.

Kyselylomake (Liite 2) koottiin perhetyön kirjallisuuden ja eri lähdemateriaalin pohjalta. Kyselylomake tehtiin Google Forms- palvelun avulla. E-lomakkeeseen päädyttiin, sillä ajateltiin sen olevan perheohjaajille helppo ja nopea tapa täyttää.

Kyselylomakkeessa oli 13 kysymystä, joista monivalintakysymyksiä oli 11 ja avoimia kysymyksiä kaksi. Kysely välitettiin työntekijöille yhteistyökumppanin toimesta joulukuussa 2021 saatekirjeen (Liite 1) ja sähköisen kyselylomakkeen (Liite 2) kera. Vastaaminen kyselyyn oli vapaaehtoista, mutta suositeltavaa, jotta toiveet tulisivat tarkasti esille.

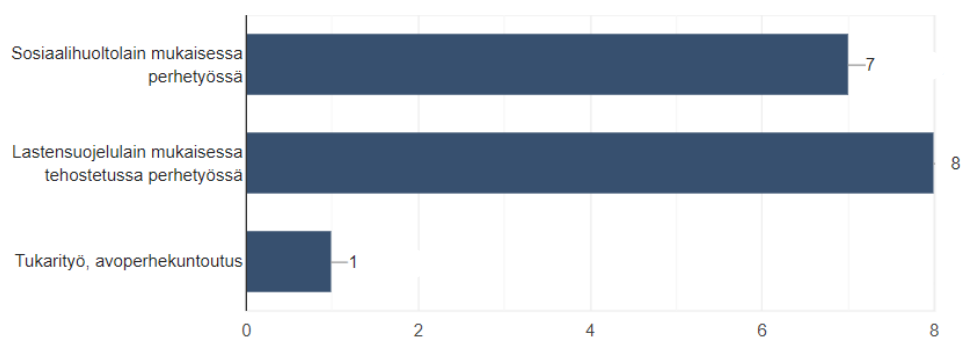
6.3 Kyselyn tulokset

Kyselyn tuloksia tarkasteltiin kyselyn päätyttyä Google Forms- palvelun kaavakkeiden ja yhteenvetojen avulla. Palvelun avulla nähtiin kyselyn vastauksien määrät jokaisen vastausvaihtoehdon kohdalla ja näin tulosten vertailu oli helppoa.

Esitän kyselyn tuloksista kaavioiden avulla vain olennaisimmat tiedot ja tulokset. Nämä tulokset vaikuttivat siihen, millaiseksi materiaalipankki lopulta muodostui ja mitä menetelmiä kansioon valikoitui. Muut kyselyn tulokset löytyvät liitemateriaaleista (Liite 4.), jotta niitä on helpompi lukea ja tarkastella. Liitteenä olevien kyselyn tuloksista ilmenee toiveet materiaalipankin teemojen alaotsikoiden valintaan. Nämä toiveet tarkensivat materiaalipankin sisältöä.

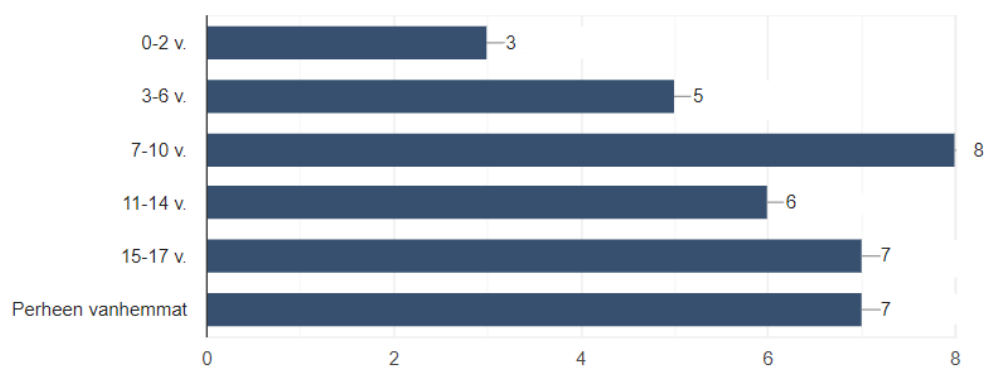
Kysely lähetettiin yhteensä 15:lle Humanan Avopalvelujen Pohjanmaan tiimin työntekijälle. Heistä 12 oli vakituisia perheohjaajia, kaksi tiiminvetäjää ja yksi toiminnanjohtaja. Kyselyyn vastasi 8 työntekijää, jolloin kyselyn vastausprosentti oli 53,3 %. Heidän työkuvaansa ei kysytty eikä jaoteltu. Seuraavaksi esitän tulokset kyselystä. Tulokset näkyvät palkkikaaviona, joissa vastaukset esitetään vastausten määränä.

Kuviossa 3 näkyy, että kahdeksalla vastaajista oli asiakkaita lastensuojelulain mukaisesta perhetyöstä, seitsemällä vastaajista oli asiakkaita sosiaalihuoltolain mukaisesta perhetyöstä. Yksi vastaajista kertoi tekevänsä myös ammatillista tukihenkilötoimintaa ja avoperhekuntoutusta.

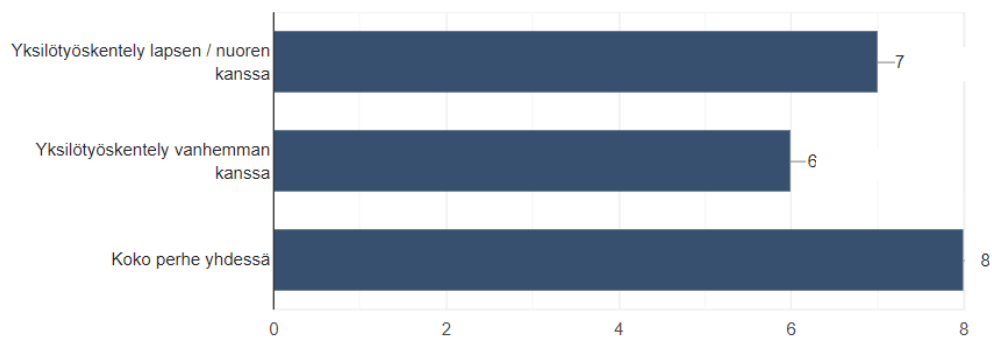
Kuvio 3 Perheiden asiakkuus

Kuvion 4 mukaan kahdeksan vastaajista toivoi menetelmiä 7–10-vuotiaiden lasten kanssa käytettäväksi. Toiseksi eniten toivottiin 15–17-vuotiaiden nuorten ja perheen vanhempien kanssa käytettäviä menetelmiä.

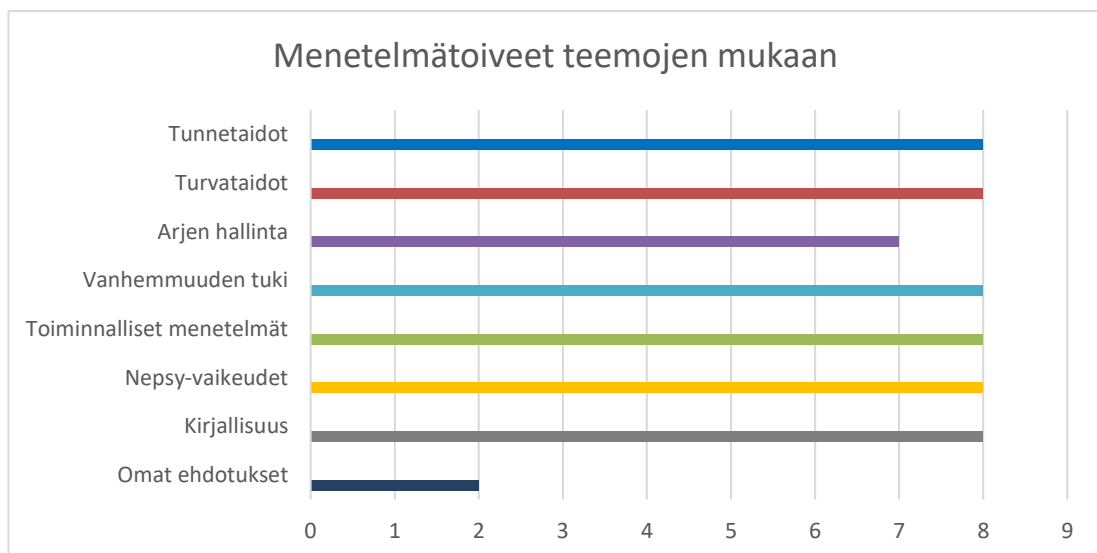

Kuvio 4 Asiakkaiden ikäryhmä, joiden kanssa toivottiin menetelmiä

Kuviossa 5 näkyy, että kahdeksan vastaajista toivoi menetelmiä koko perheen kanssa yhdessä käytettäväksi. Seitsemän vastaajista toivoi menetelmiä yksilötyökentelyyn lapsen tai nuoren kanssa.

Kuvio 5 Menetelmät yksilötyöskentelyyn tai koko perheen kanssa käytettäväksi Kyselylomakkeessa kartoitettiin perheohjaajien toiveita erilaisten teemojen ja alaosikoiden avulla. Ohjeena oli jättää vastaamatta, mikäli ei tarvitse ollenkaan tähän teemaan liittyviä menetelmiä. Kuviossa 6 näkyy vastausten jakautuvan melko tasaisesti valmiiden teemojen ympärille. Kuvio 6 mukailee materiaalipankin sisällysluettelo, joka muodostui näiden teemojen ympärille. Siinä noudatetaan samaa logiikkaa värien kanssa kuin valmiin materiaalipankin sisällyksessä (Liite 3) ja muiden vastausten tulosten esityksessä (Liite 4).

Kuvio 6 Menetelmätoiveet teemojen mukaan

Kuvio 6 tuo esille, että kaikki kahdeksan vastaajaa toivoivat menetelmiä teemoista; tunnetaidot, turvataidot, vanhemmuuden tuki, toiminnalliset menetelmät, nepsy-vaikeudet ja kirjallisuus. Seisemän vastaajaa toivoi menetelmiä arjen

hallintaan liittyen. Kaksi vastaajaa oli kirjannut myös omia ehdotuksia. Ehdotuksena oli lähisuhdeväkivalta, menetelmiä työskentelyyn lapsen kanssa aiheeseen liittyen ja luovia toimintoja, kuten musiikin kuuntelemista ja yhdistämistä piirtämiseen tai rentoutukseen, sekä tulevaisuuskirjeen kirjoittamista.

Vastaajat toivoivat melko tasaisesti menetelmiä kaikista teemoista, eikä mikään yksittäinen tema korostunut toiveissa erikseen. Siksi päädyin toteuttamaan kaikki kyselyn pääotsikoiden teemat materiaalipankkiin. Materiaalipankin sisällyksen alaotsikot teemojen alle valikoitiin tarkentavien kysymysten avulla (liite 4).

6.4 Materiaalipankin kokoaminen

Kokosin materiaalipankkiin valmiita jo olemassa olevia menetelmiä kirjallisuudesta, ammatillisilta nettisivustoilta ja valmiista menetelmäoppaista. Materiaalipankkiin valikoitui erilaisia lomakkeita, kaavakkeita, ohjeita menetelmistä, tehtäviä ja pelejä, joita voi käyttää yhdessä asiakkaan kanssa. Kansioon valikoitui myös materiaaleja, joita perheohjaaja voi käyttää keskustelujen tukena tai puheeksioton välineenä asiakkaan kanssa. Menetelmän lähde, ohje ja mahdollinen käyttötarkoitus kirjoitettiin menetelmäisivun takapuolelle tarkasti.

Tutkin ja kokosin yhteen paljon erilaisia menetelmiä ja lopuksi valitsin ne menetelmät ja harjoitteet, jotka mielestäni teorian mukaan sopivat käytettäväksi perhetyössä ja vastasivat Humanan perheohjaajien tarpeita. Lopulliseen materiaalipankkiin valikoitui 61 erilaista menetelmää.

Menetelmien valinnassa ja arvioinnissa hyödynsin omaa aiempaa työkokemusta niin perheohjaajana, kuin ohjaajana lastensuojeluyksiköissä ja nuorisotyössäkin. Osa menetelmistä oli itselleni tuttuja, niitä olin työelämässä jo itsekin käyttänyt. Toiset menetelmät taas olivat itsellekin joko täysin uusia, tai sitten olin niistä tietoinen, mutta en ollut kokeillut niitä käytännössä. Menetelmän valinnassa pohjasin teorian tietoon kyseisestä teemasta. Erityispiirteenä pidin mielessä perhetyön asiakkuudessa olevat asiakkaat ja menetelmän soveltuvuuden heidän tarpeisiinsa.

Menetelmien valinnassa kiinnitin huomioita myös siihen, minkä ikäisten asiakkaiden kanssa menetelmää on tarkoitus käyttää. Menetelmiä valikoitui tasaisesti lapsen, nuoren tai vanhemman kanssa kahdestaan käytettäväksi, sekä koko perheen kanssa yhdessä käytettäväksi.

6.5 Materiaalipankin ulkoasu ja kustannukset

Materiaalipankki koottiin kansion muotoon, johon kaikki menetelmät tulostettiin ja laitettiin muovitaskujen sisään. Perinteiseen kansioon päädyin sen vuoksi, että koen sen olevan visuaalisesti mukavamman näköinen ja helpompi käyttöinen kuin sähköisessä muodossa oleva tiedosto. Asiakastyön suunnittelussa konkreettisen kansion selaaminen on helppoa ja nopeaa ja siitä löytyy menetelmät yhdestä paikasta koottuna. Lisäksi monet menetelmät, kuten lomakkeet, ovat asiakkaan kanssa paperisena versiona tehtäviä, joten valmiiksi tulostetut materiaalit nopeuttavat ja helpottavat perheohjaajan työtä.

Menetelmäpankin käytettävyyden takia kansioon tehtiin sisällysluettelo ja menetelmän teemat jaoteltiin kansioon välilehdillä ja värikoodeilla. Sisällysluettelon ja välilehdet tein Canva.com-sivustoa hyödyntäen. Kansion tekemisessä sain tuoda myös omaa vahvuuttani, visuaalisuutta esille. Itselleni oli tärkeää, että kansioita tulee houkuttelevan näköinen, mutta myös selkeä ja helppolukuinen.

Kansioita koottiin kolme kappaletta, yksi Humanan Vaasan tiimille, toinen Humanan Kokkolan tiimille ja kolmas itselleni ja opettajalle arvioitavaksi. Yhteistyötaho kustansi työyhteisölle tulevien materiaalien kulut.

6.6 Palaute

Materiaalipankin ollessa valmis, toimitin sen yhteistyökumppanille arvioitavaksi. Pyysin kansioon tutustumisen jälkeen palautetta sähköisen e-linkin kautta. Toivoin palautetta siitä, mikä materiaalipankin kokoamisessa sujui hyvin ja mitä olisi voi-

nut tehdä paremmin. Lisäksi toivoin mielipiteitä materiaalipankkiin kootuista menetelmistä ja oliko niitä sopiva määrä. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joihin vastattiin omin sanoin. Määräaikaan mennessä sain kuusi vastausta.

Palautteen perusteella materiaalipankissa oli onnistunutta sen monipuolisuus, se oli helppokäyttöinen ja ulkoasu siisti. Se sisälsi runsaasti uusia menetelmiä, joita voi perheiden kanssa hyödyntää. Palautteen perusteella materiaalipankki antaa tärkeää tietoa varsinkin uudelle perheohjaajalle perhetyössä käsiteltävistä teemoista.

Materiaalipankkia olisi toivottu kansion lisäksi myös tiedostona tietokoneelle, jolloin pääsisi tulostamaan menetelmän nopeasti. Osa kuvista oli hieman suttuisia tai epäselviä, jolloin kuvien laatu kopiointia ajatellen mietitytti. Materiaalipankkiin olisi toivottu myös tietoa, minkä ikäiselle mikäkin menetelmä toimii parhaiten ja kirjaehdotuksia, joista löytyy menetelmiä, olisi kaivattu enemmän.

Menetelmät olivat palautteen perusteella tarpeellisia ja hyödyllisiä, ja niitä oli sopiva määrä. Perheohjaajat kertoivat, että materiaalipankista löytyi paljon tuttuja menetelmiä, mutta joukossa oli myös uusia. Palautteen perusteella materiaalipankki tulee tulevaisuudessa käyttöön ja menetelmiä oli jo heti testattu asiakasperheissä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprojektini aiheen valinnassa minulle oli tärkeää, että valitsen kiinnostavan aiheen, josta on hyötyä itselleni myös tulevaisuudessa. Menetelmiin perehtyminen ja materiaalipankin kokoaminen antoi minulle suuren määrän työvälineitä tuleviin työtehtäviini sosionomina. Konkreettisen työvälineen kokoaminen hyödytti myös yhteistyötahon perheohjaajia, joten koen aiheen valinnan olleen hyvä ja tarpeellinen myös työelämälähtöisestä näkökulmasta.

Päätin valita tehdä työvälineen ammattilaisille, koska halusin haastaa omaa osaamistani ja ammattitaitoani. Halusin kehittää ja koota ammatillista ja laadukasta materiaalia, joka kuitenkin on käytännönläheistä ja helposti käytettävää. Koen, että aihevalinta ja kohderyhmä vaati uskallusta, mutta lopputulos ja oma oppimisprosessini oli itselleni suurin hyöty, joka opinnäytetyöstä syntyi ja näin ollen voin olla tyytyväinen projektiini kokonaisuudessa.

Materiaalipankin sisältö kohdennettiin suoraan työyhteisön käyttöön ja koin tärkeäksi, että työni vastaa heidän tarpeisiinsa mahdollisimman hyvin. Selvitin työyhteisön tarpeita kyselyn avulla, joka kuuluu hyvää palvelumuotoiluun. Kysytään ensin mitä asiantuntijat tarvitsevat ja sen jälkeen toteutetaan heidän tarpeensa. Kyselyssä mitattiin vain Humanan Pohjanmaan Avopalveluiden tarpeita, joten tulos ei ole yleistettävissä muihin toimijoihin.

Kyselyn vastausprosentti oli 53,3 %. Sillä saatiin riittävä tieto, mitä tarvittiin opinnäytetyön toteuttamiseen. Lähes puolet jätti kuitenkin kyselyyn vastaamatta. Jäisi mietityttämään, millainen työyhteisön tarve olisi ollut, jos kaikki olisivat siihen vastanneet. Olisiko sieltä erottunut jokin osa-alue selvästi? Tämän tutkimuksen kysely on toistettavissa, joten reliabiliteetti on hyvä. Reliabiliteetti ilmaisee miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty tutkimusmenetelmä mittaa haluttua ilmiötä. Tutkimuksen validiteetti kertoo, kuinka hyvin tutkimukseen käytetty tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä ilmiötä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata.

(Vilka 2007, 149–150.) Tähän tutkimukseen valitulla tutkimusmenetelmällä pystyttiin selvittämään tarvittu tieto, jotta tutkimuksen tavoitteet täyttyivät.

Palautteen perusteella materiaalipankkia olisi toivottu myös tiedostona tietokoneelle, koska menetelmien kuvalaatu koptioitaessa mietitytti. Osa kuvanlaatuun vaikuttavista syistä johtui menetelmän siirtämisestä Word-tiedostoksi ennen tulostusta, jolloin kuvanlaatu huonontui hieman. Menetelmien siirtäminen Word-tiedostoon oli välttämätöntä yhtenäisen ulkomuodon luomiseksi ja toteuttamiseksi. Menetelmäsivun toiselle puolelle merkittiin menetelmän lähde tarkasti, jotta työntekijöiden on mahdollista tulostaa menetelmä suoraan alkuperäiseltä sivustolta, mikäli kopiointi ei muuten onnistu.

Päädyin toteuttamaan vain kansion muodossa olevan materiaalipankin, kuten olin alun perin suunnitellutkin. Julkaistavaan tulostettavaan muotoon menetelmien muokkaaminen olisi tuonut lisää työtä ja jo nyt opinnäytetyö oli laaja yksin tehtäväksi. Lisäksi tiedostomuodossa olevan materiaalipankin koonnissa olisi pitänyt selvittää lupa-asiat entistä tarkemmin, jotta menetelmiä olisi voinut julkaista tiedostona. Lisäksi materiaalipankki oli määritelty vain yhteistyötahon käyttöön, jolloin kansion muodossa oleva materiaalipankin tekeminen noudatti tätä sopimusta.

7.1 Opinnäytetyön eettisyys

Hyvän tieteellisen käytännön toimintatapoja on noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä (Tutkimuseettisen neuvottelukunta 2012, 6). Tutkimusraportti on kirjoitettava puolueettomasti ja tulokset tulee esittää niin, ettei tutkija manipuloi tuloksia. (Vilka 2007, 160.) Opinnäytetyöni tuotos on tarkoitettu ammattilaisten käyttöön. Materiaalipankki ei ole julkinen, ja ajatuksena on, että sitä pääsevät lukemaan vain perheohjaajat, eivät asiakkaat. Kokoamiani menetelmiä käytetään asiakastyössä erityistä tukea tarvitsevien ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden kanssa. Valitsin sellaisia menetelmiä käyt-

töön, jotka koin olevan hyödyksi asiakkaalle, ja joiden käytöstä ei seuraa asiakkaalle mitään haittaa, nöyryytystä tai häpeän tunnetta. Työntekijän vastuulle jää aina käyttää harkintaa, millaista menetelmää käyttää ja kuinka sitä soveltaa juuri oman asiakkaan tilanteeseen sopivaksi.

Opinnäytetyössä noudatin hyvän tieteellisen käytännön toimintatapoja. Hain opinnäytetyölleni tarvittavan tutkimusluvan ja sen myönsi Humanan Pohjanmaan Avopalveluiden toiminnanjohtaja. Perheohjaajille lähetettyyn kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja se oli mahdollista lopettaa milloin vain, se oli kerrottu vastaajille saatekirjeessä. Vastaukset olivat anonyymejä, eikä vastaajaa voinut tunnistaa. Opinnäytetyössäni kiinnitin erityistä huomiota ja huolellisuutta lähteisiin, niiden tarkkaan merkitsemiseen ja alkuperäisen tekijän löytämiseen. Ilman alkupe- räisen lähteen asianmukaista kertomista kyse voi olla plagioinnista (Arene 2019, 11). Selvitin myös, että menetelmää on luvallista hyödyntää ilman erillistä koulutusta, lupaa tai lisenssiä.

7.2 Oma kehittyminen ja sosiaalialan kompetenssit

Opinnäytetyön teko oli mielenkiintoinen prosessi. Opinnäytetyöni oli toiminnallinen, ja ajattelin sen sopivan itselleni parhaiten sen monipuolisuuden takia, sain hyödyntää siinä toiminnallisuutta, luovuutta ja visuaalisuutta. Kirjallisen tuotoksen tekeminen sujui hyvin mieluisan aihevalinnan vuoksi. Kyselyn tulosten analysointi ja tutkimustulosten esittäminen toi itselleni kuitenkin lisätyötä, johon en ollut osannut etukäteen toiminnallisessa opinnäytetyössä varautua.

Opinnäytetyöstäni tuli laaja niin kirjallisen osuuden kuin toiminnallisen osuudenkin osalta. Perheohjaajat kaipasivat paljon erilaisia menetelmiä käyttöönsä ja halusin toteuttaa tämän, siksi en poistanut mitään teemaa materiaalipankista. Menetelmien kokoaminen oli työn mielenkiintoisin puoli, jonka tekemiseen oli mukava uppoutua. Mikäli tekisin työn uudelleen, voisi olla järkevää rajata materiaalipankki pienemmäksi opinnäytetyön tekemisen näkökulmasta. Koen kuitenkin,

että työn laajuus oli paras puoli niin itselleni kuin työyhteisöllekin, joka materiaalipankin sai käyttöönsä.

Mikäli tekisin työn uudelleen, tekisin muutoksia kyselylomakkeeseen. Vastausvaihtoehtoja laitettiin kyselyyn paljon, koska sen ajateltiin tuovan hajontaa vastauksiin. Se toteutuikin melko hyvin. Mieltisin kuitenkin vaihtoehdot tarkemmin. Kirjasin kyselylomakkeeseen asioita, joita myöhemmin yhdistin yhdeksi alaotsikoksi, esimerkkinä tunnetaitoharjoitukset, jonka alle yhdistin tunteiden tunnistamisen ja ilmaisemisen.

Opinnäytetyön tekemisessä korostui laajasti sosionomin kompetenssit, joita ovat sosiaalialan eettinen-, asiakastyön- ja palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen sekä tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatioosaaminen ja työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Arene 2017, 10) Tämän työn avulla korostui monet kompetenssien osa-alueet. Kokosin uuden työvälineen työyhteisön käyttöön, johon tarvitsin tutkimuksellista kehittämis- ja innovaatio-osaamista. Koen, että tarvitsin myös paljon tietoa ja asiakastyön osaamista, jotta osasin valita juuri oikeanlaisia menetelmiä materiaalipankkiin asiakkaan näkökulmasta. Myös itsensä johtaminen oli keskeisessä osassa opinnäytetyöprosessin etenemisessä.

7.3 SWOT-analyysin arviointi

Opinnäytetyöprojektini alussa tein SWOT-analyysin projektin vahvuuksista, heikouksista, mahdollisuuksista ja uhista. Tässä kappaleessa tarkastelen niiden toteutumista.

Olin merkinnyt vahvuuksiksi oman kiinnostuksen aihetta kohtaan, työelämälähtöisen ja tarpeellisen aiheen, työkalun luomisen ja monipuolisten menetelmien tuoman hyödyn asiakkaille. Koen, että nämä osa-alueet toteutuivat hyvin. Erityisesti onnistuin siinä, että sain luotua uuden työkalun perheohjaajille. Siinä auttoi ehdottomasti oma mielenkiintoni aihetta kohtaan.

Heikkouksiksi kirjasin sen, ettei kaikkia menetelmiä ollut mahdollisuutta testata käytännössä, perheohjaajilla on monenlaisia tapoja tehdä töitä, joten löydätkö sopivia menetelmiä kaikille työyhteisön jäsenille. Joitakin menetelmiä voi joutua soveltamaan asiakkaalle sopivaksi tilanteen mukaan ennen käyttöä. Välttääkseni heikkouksien toteutumista, oli tärkeää, että kokosin paljon menetelmiä, joita erilaiset perheohjaajat voivat hyödyntää erilaisten asiakkaiden kanssa.

Mahdollisuudeksi kirjasin uuden tiedon oppimisen prosessin aikana ja menetelmien käytettävyyden monien eri asiakasryhmien kanssa. Koen, että nämä osa-alueet toteutuivat hyvin. Menetelmiä on helppo käyttää erilaisissa tilanteissa monien asiakasryhmien kanssa. Tästä hyödyin itse kaikista eniten, perehdyin suureen määrään menetelmiä, joita voin hyödyntää tulevaisuudessa työtehtävissäni sosionomina. Kirjasin mahdollisuudeksi myös tasalaatuisen perhetyön mahdollistamisen työyksikölle, kun heillä on yhteneväisten menetelmät käytössä. Tämän osa-alueen toteutuminen nähdään tulevaisuudessa, kun materiaalipankin menetelmiä aletaan käyttää, jolloin on myös mahdollista arvioida sen vaikutuksia.

Uhaksi opinnäytetyössäni kirjasin sen, kokeeko yhteistyötaho olevansa tyytyväinen valmiiseen tuotokseen ja menetelmien oikean lähteen löytäminen. Koin tärkeäksi merkitä tarkasti ja rehellisesti käyttämäni lähteet, jonka kautta voi selvittää menetelmän alkuperän. Saamani palautteen perusteella työyhteisö oli tyytyväinen materiaalipankkiin, jolloin uhkakuvat eivät toteutuneet.

7.4 Johtopäätökset

Perheohjaajille tehdyn kyselyn perusteella voidaan todeta, että perheohjaajat kaipaavat ja toivovat monipuolisesti erilaisia menetelmiä työhönsä. Kyselyn perusteella menetelmiä tarvittiin kaikista valmiiksi määritellyistä teemoista. Materiaalipankin luominen auttoi tämän tarpeen täyttymisessä. Nyt työyhteisöllä on paljon menetelmiä käytössään, jotka löytyvät helposti yhdestä kansioista.

Itseäni yllätti, että tulosten perusteella kaivattiin kirjallisuutta perheohjaajille. Perhetyötä ei käsitellä sosionomiopintojen aikana kovinkaan laajasti, joten perehtyminen työhön ja kirjallisuuteen jää opintojen aikana melko suppeaksi. Perhetyön jäsentymättömyys ja sekoittuminen muihin palveluihin voi myös lisätä tarvetta saada tietoa perhetyöstä. Myös Nepsy-vaikeuksista toivottiin paljon menetelmiä ja tietoa. Voidaan siis olettaa, että tämä asiakasryhmä korostuu Humanan perheohjaajien asiakkaissa. Ratkaisuna voisi olla työyhteisön kouluttaminen laajemmin tähän aihealueeseen, esimerkiksi neuropsykiatrisen valmentaja -koulutuksen kautta. Koulutuksen avulla perheohjaajat saisivat syvennettyä osaamista ja sen kautta lisää tietoa ja menetelmiä käytännön työhön.

7.5 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimuksena aihetta voisi jatkaa syventymällä perhetyön menetelmissä tiettyyn teemaan tarkemmin, esimerkiksi Nepsy-vaikeuksiin. Valitusta teemasta voisi koota kokonaan oman kansion tai työkalupakin, johon lisätä tietoa ja menetelmiä laajemmin.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla myös perhetyössä käytettyjen menetelmien arviointi. Mitä menetelmiä perheohjaajat käyttävät ja mitä konkreettista hyötyjä niillä saadaan aikaan. Yhtenäistäkö materiaalipankki perheohjaajien käyttämiä menetelmiä ja onko perhetyö tasalaatuisempaa sen seurauksena. Tutkimuksessa voisi hyödyntää myös asiakkaan kokemusta erilaisten menetelmien käytöstä.

LÄHTEET

Aaltio, E. & Isokuortti, N. 2021. Lastensuojelun tutkimusperustan vahvistamisen haasteita ja mahdollisuuksia. s.21–29. Kasvuntuki aikakauslehti 2/2021. Viitattu 15.12.2021. <https://kasvuntuki.fi/wp-content/uploads/2021/12/kasvun-tuki-02-2021.pdf>

Alatalo, M., Miettunen, N., Liukko, E., Kettunen, N. & Normia-Ahlsten, L. 2019. Porasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa. Näkökulmia sosiaalihuoltolain toimeenpanoon ja palveluiden järjestämiseen. 2019. Työpaperi 39/2019. Helsinki. THL. Viitattu 8.10.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139080/URN_ISBN_978-952-302-797-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Arene 2017. Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä 2017. Viitattu 8.10.2021 http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428

Arene 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2019 Viitattu 1.10.2021 <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Helsinki. Edita Publishing Oy. Viitattu 2.2.2022. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. 2008 Sta-kes. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Helsinki

Holvi 2021. Holvipedia. Viitattu 1.6.2021. <https://www.holvi.com/fi/holvipedia/swot-analyysi/>

Humana 2021 a. Perhetyö ja perheohjaus. Viitattu. 12.12.2021 <https://www.humana.fi/avopalvelut/avopalvelut/perhetyo-ja-perheohjaus/>

Humana 2021 b. Tietoa Humanasta. Viitattu 1.6.2021. <https://www.humana.fi/tietoa-humanasta/>

Humana 2021 c. Viitattu 1.6.2021. <https://www.humana.fi/avopalvelut/tilaa-avopalvelua/avopalvelut-pohjanmaa/>

Humana 2019. Perheohjaajan työ on tukea, sanoittamista ja mallintamista. Tietoa Humanasta. Viitattu 1.1.2022. <https://www.humana.fi/tietoa-humanasta/medialle/uutiset/2019/08/perheohjaajan-tyo-on-tukea-sanoittamista-ja-mallintamista/>

Jyväskylä 2021. Apua neuropsykiatrisiin vaikeuksiin, Nepsy. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Viitattu 11.11.2021. <https://www.jyvaskyla.fi/sosiaalipalvelut/perheet/apua-neuropsykiatrisiin-vaikeuksiin>

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo. Bookwell Oy.

Kalland, M. 2019. Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019. Viitattu 1.11.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161899/STM_2019_27_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Kananoja, A. 2018. Selvityshenkilön arvio lastensuojelun henkilöstön riittävästä ja ratkaisuehdotukset kuormituksen vähentämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 11.10.2021 <https://stm.fi/documents/1271139/6184550/Selvityshenkil%C3%B6n+arvio+lastensuojelun+kuormitus+FINAL+050318.pdf/a489a36e-7c2f-4ac7-9372-6bb221d2705e/Selvityshenkil%C3%B6n+arvio+lastensuojelun+kuormitus+FINAL+050318.pdf?t=1520331438000>

Karjalainen, P. 2021. Parenting intervention to help children with behaviour problems in child protection and other family support services. Väitöskirjatutkimus, Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta. Viitattu 15.12.2021 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/326490/karjalainen_piia_dissertation_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kymäläinen, H., Lakkala, M., Carver, E. & Kamppari, K. 2016. Opas projektityöskentelyyn. Tieteestä toimintaa -verkoston julkaisu 2016. Helsingin yliopisto. Viitattu 6.10.2021 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160099/Opas_projektity%C3%B6skentelyyn_2016.pdf?seq

L30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. Finlex. Viitattu 1.10.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

L13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Finlex. Viitattu 1.10.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Laajasalo, T & Peltonen, K. 2021. Lapsen kohdistuva lähisuhdeväkivalta – keskiössä lasten traumaperäisten oireiden ehkäisy ja hoito. Kasvun tuki aikakauslehti 1/2021. Viitattu 1.10.2021. <https://kasvuntuki.fi/wp-content/uploads/2021/05/kasvun-tuki-01-2021-final-3.pdf>

Lajunen, K., Andell, M., Jalava, L., Kemppainen, K., Pakkanen, M. & Ylenius-Lehtonen, M. 2012. Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali. 6. painos. Tampere. Juvenes Print- Suomen Yliopistopaino Oy. <https://www.julkari.fi/handle/10024/90799>

Mieli ry. 2021 Tunteet ja tunnetaidot. Viitattu 5.1.2021 <https://mieli.fi/vahvistamielenterveyttasi/tunteet-ja-tunnetaidot/>

Myllärniemi, A. 2007. Lastensuojelun avohuollon perhetyö ammattikäytäntönä - jäsenyksiä perhetyöstä toimintatutkimuksen valossa. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja 2007. Viitattu 12.10.2021 http://www.socca.fi/files/90/Lastensuojelun_perhetyo_ammattikaytantona.pdf

Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti: Jäntevästä suunnitellusta menestykselliseen toteutukseen. Viitattu 6.10.2021. [https://kauppakamaritieto.fi.ezproxy.puv.fi/ammattikirjasto/teos/hallittu-projekti-2016#kohta:1\(\(20\)Projektinhallinnan\(\(20\)\)\(\(e4\)ht\(\(f6\)kohdat\(:Projektitoiminta\(\(20\)ja\(\(20\)projektinhallinnan\(\(20\)tarve](https://kauppakamaritieto.fi.ezproxy.puv.fi/ammattikirjasto/teos/hallittu-projekti-2016#kohta:1((20)Projektinhallinnan((20))((e4)ht((f6)kohdat(:Projektitoiminta((20)ja((20)projektinhallinnan((20)tarve)

Nykänen, H. 2016. Tiivis perhetyö tukee lapsiperheitä pääsemään kiinni tavalliseen arkeen. Yle Uutiset. Viitattu 12.12.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-8679594>

Näe nepsy. 2021. Tietoa neurokirjosta. Viitattu 1.1.2022. <https://naenepsy.fi/tietoa/>

OECD. 2021. Social and Emotional Skills. Well-being, connectedness and success. OECD. Viitattu 1.12.2021 [https://www.oecd.org/education/school/UPDATA-TED%20Social%20and%20Emotional%20Skills%20-%20Well-being,%20connectedness%20and%20success.pdf%20\(website\).pdf](https://www.oecd.org/education/school/UPDATA-TED%20Social%20and%20Emotional%20Skills%20-%20Well-being,%20connectedness%20and%20success.pdf%20(website).pdf)

Pesäpuu ry. 2021 Toiminnallisen kohtaamisen kaari. Materiaalipankin julkaisu 2021. Pesäpuu ry. Viitattu 16.12.2021 https://pesapuu.fi/materiaalit/toiminnallisen-kohtaamisen-kaari/?_sft_material-theme-cats=toiminnallinen-tyoskentely

Rautio, S. 2016 Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education and social research. Viitattu 12.10.2021 https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49289/978-951-39-6578-5_vaitos23042016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tampere 2021. Mitä nepsy-vaikkeudet tarkoittavat? Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut. Viitattu 11.12.2021. <https://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lapsiperheiden-palvelut/nepsy/vaikkeudet.html>

Terävä, H. 2019. Äiti räyhää ja isä piilottaa pelkonsa -Monien vanhempien tunnetaidot ovat hukassa ja malli periytyy lapsille. Yle Uutiset. Viitattu 1.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-10180153>

THL 2021 a. Perhetyö ja tehostettu perhetyö. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 4.10.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo-ja-tehostettu-perhetyo>

THL 2021 b. Perhetyö. Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalvelut. Viitattu 4.10.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

THL 2021 c. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 7.10.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>

THL d. 2021. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. Viitattu 7.10.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialogisuus-ammattilaisen-ja-perheen-valilla>

Tutkimuseettisen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki. Viitattu 1.10.2021 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vilen, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyö, s.9–59. Teoksessa Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Toim. Vilen, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. Helsinki. Kirjapaja.

Vilen, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyön työkalupakki täydentyy, s.207–258. Teoksessa Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Toim. Vilen, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. Helsinki. Kirjapaja.

Vilka, H & Airaksinen, T. 2003 Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Väestöliitto. 2021. Turvataidot. Viitattu 1.1.2022. <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/hyvinvointi/turvataidot/>

LIITTEET

LIITE 1 Saatekirje

Perheohjaajille lähetettävä sähköposti.

Hei,

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä yhteistyössä Humanan Avopalvelujen Pohjanmaan tiimin kanssa. Opinnäytetyöni tarkoituksena on koota perheohjaajille materiaalipankki perhetyössä käytettävistä menetelmistä. Valmistuttuaan materiaalipankki on yksikkönne käytössä ja sen avulla saatte uusia ideoita perhetyön suunnitteluun ja valmiita menetelmiä asiakastyöhön.

Materiaalipankkiin kootaan teidän toiveidenne perusteella sellaisia valmiita menetelmiä, mitä koette tarvitsevanne ja kaipaavanne työssänne. Toiveita selvitetään tämän kyselyn avulla, siksi kyselyyn vastaaminen on tärkeää.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 5–10 minuuttia. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja sen voi halutessaan lopettaa missä vaiheessa tahansa. Kyselyyn vastaaminen on luottamuksellista eikä vastanneiden henkilötietoja kerätä. Opinnäytetyöohjaajana toimii lehtori Heidi Blom. Yhteystiedot: heidi.blom@vamk.fi, 040 559 1963.

Valmis opinnäytetyö löytyy tekijän nimellä valmistumisen jälkeen osoitteesta www.theseus.fi

Tässä linkki kyselyyn:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdoi1hw2Ua2d5RvTvpE-Zhkex-feQ554Gig4T2Rvex6NyUN4aQ/viewform?usp=sf_link link. Vastausaikaa on

17.12.2021 saakka.

Terveisin,

Heidi Helistekangas

LIITE 2 Kysely Humanan Pohjanmaan tiimin perheohjaajille

Menetelmät perhetyöhön

Kysymyksiä 1–3 perusteella kartoitetaan, millaisten asiakkaiden kanssa työskentelyyn kaipaavat menetelmiä. Ympyröi sopiva vastaus. Valitse yksi tai useampi vaihtoehto.

1. Onko sinulla nyt tai onko sinulla ollut asiakkaita

- Sosiaalihuoltolain mukaisessa perhetyössä
 - Lastensuojelulain mukaisessa tehostetussa perhetyössä
 - Muu, mikä?
-

2. Minkä ikäisten asiakkaiden kanssa tarvitset menetelmiä käyttöön?

- 0–2 v.
- 3–6 v.
- 7–10 v.
- 11–14 v.
- 15–17 v.
- perheen vanhemmat

3. Tarvitsetko menetelmiä koko perheen kanssa käytettäväksi vai yksilötyöskentelyyn?

- koko perhe yhdessä
 - yksilötyöskentely lapsen/ nuoren kanssa
 - yksilötyöskentely vanhemman kanssa
-

Kysymyksen 4–11 avulla selvitetään, millaisia perhetyön menetelmiä tarvitset ja haluat valmiiseen materiaalipankkiin. Ympyröi teemojen alta sopivat vaihtoehdot, voit valita useita. Jätä osio tyhjäksi, mikäli et tarvitse siihen teemaan liittyviä menetelmiä.

Teemat ovat tunnetaidot, turvataidot, arjen hallinta, toiminnalliset menetelmät, vanhemmuuden tuki, neuropsykiatriset haasteet asiakkaalla, kirjallisuus sekä muut yksittäiset menetelmät.

Lopuksi voit ehdottaa omia ideoita ja tarpeita.

Millaisia menetelmiä tarvitset tai haluat asiakastyöhön perhetyössä?

4. Tunnetaidot
 - a. Tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen
 - b. Tunteiden hallinta
 - c. Tunnetaitoharjoitukset
 - d. Itsetunto
 - e. Empatiataidot
 - f. Tunnetaitokortit/ -kirjasarjat
 - g. Muu, mikä?

5. Turvataidot
 - a. Omat rajat
 - b. Keho ja seksuaaliturvataidot
 - c. Digiturvataidot
 - d. Kiusaaminen
 - e. Kaverisuhteet
 - f. Muu, mikä?

6. Arjen hallinta
 - a. Päivärytmin muodostaminen
 - b. Viikkorytmin muodostaminen
 - c. Kotityölista
 - d. Kodin säännöt
 - e. Arjen rutiinit (ruokailu, nukkumaanmeno ym.)
 - f. Muu, mikä?

7. Toiminnalliset menetelmät
 - a. Liikunnalliset menetelmät
 - b. Taidelähtöiset menetelmät
 - c. Musiikki
 - d. Valokuvaus
 - e. Tarinallisuus ja kirjoittaminen
 - f. Rentoutusharjoitukset
 - g. Green Care / luonto- tai eläinavusteiset menetelmät
 - h. Elämystoiminta
 - i. Kodin askareet (esim. ruoan valmistus, siivous)
 - j. Leikit ja pelit
 - k. Muu, mikä?

8. Vanhemmuuden tuki
 - a. Vanhempien jaksaminen
 - b. Parisuhde
 - c. Vuorovaikutus perheessä
 - d. Perheen arvot

- e. Muu, mikä?
9. Nepsy- haasteet asiakkaalla
- a. Oppaat / tietoa neuropsykiatrisista haasteista
 - b. Visualisoivat menetelmät (esim. kuvakortit)
 - c. Strukturoivat menetelmät (esim. to do-listat, päivä- ja toimintajärjestys, kalenterit, ennakointi)
 - d. Käyttäytyminen (impulssikontrolli, aggressiohallinta, konfliktitilanteet)
 - e. Tietoa apuvälineistä (Time Timer, aistituotteet)
 - f. Muu, mikä?
10. Kirjallisuus
- a. Asiakkaalle/vanhemmalle suositeltavaa kirjallisuutta
 - b. Lapsen/nuoren kanssa käytettävät kirjat
 - c. Kirjallisuus ammattilaiskäyttöön
 - d. Tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä
 - e. Muu, mikä?
11. Muut yksittäiset menetelmät
- a. Kortit (esim. kiitollisuuskortit, tunnetaitokortit, nallekortit)
 - b. Lautapelit
 - c. Vuorovaikutusleikit/-tehtävät
 - d. Kosketustehtävät (esim. satuhieronta)
 - e. Vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen
 - f. Voimavaraistavat työmenetelmät (esim. unelmakartta, sukupuu, elämänjana)
12. Ehdota omaa teemaa tai yksittäistä menetelmää.
Kirjoita vapaasti omia ideoita, mitä toivot valmiiseen materiaalipankkiin.
-
-

13. Millaisia menetelmiä käytät työssäsi nyt?

Kiitos vastauksista!

Sisällys

1. TUNNETAIDOT

- a. Tunnetaitoharjoitukset
- b. Tunteiden hallinta
- c. Itsetunto

2. TURVATAIDOT

- a. Keho ja seksuaaliturvataidot
- b. Kaverisuhteet
- c. Turvallinen koti/lähisuhdeväkivalta

3. ARJEN HALLINTA

4. VANHEMMUUDEN TUKEA

- a. Vanhempien jaksaminen
- b. Vuorovaikutus perheessä

5. TOIMINNALLISET MENETELMÄT

6. NEPSY-VAIKEUDET

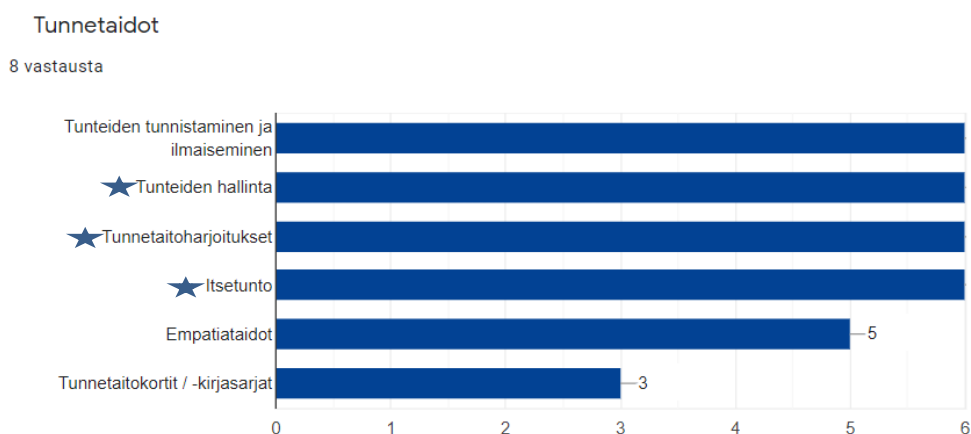
7. KIRJALLISUUS

8. LÄHTEET

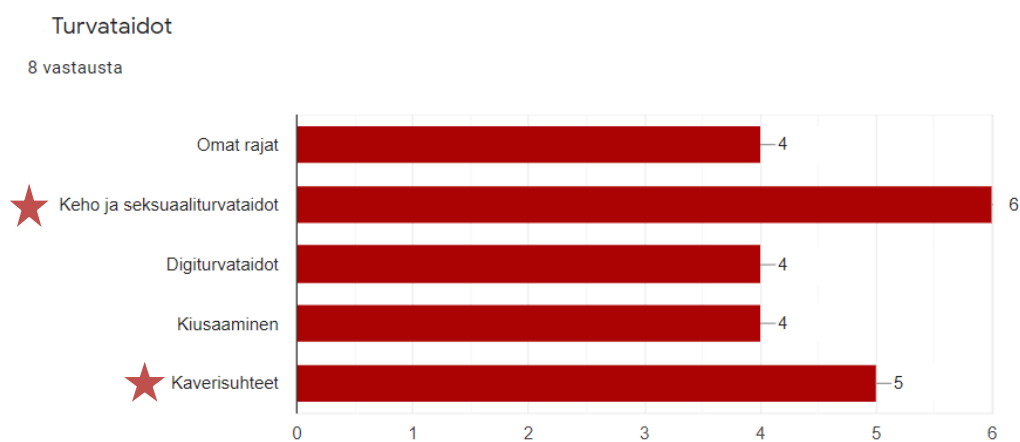

Liite 4 Kyselyn tuloksia

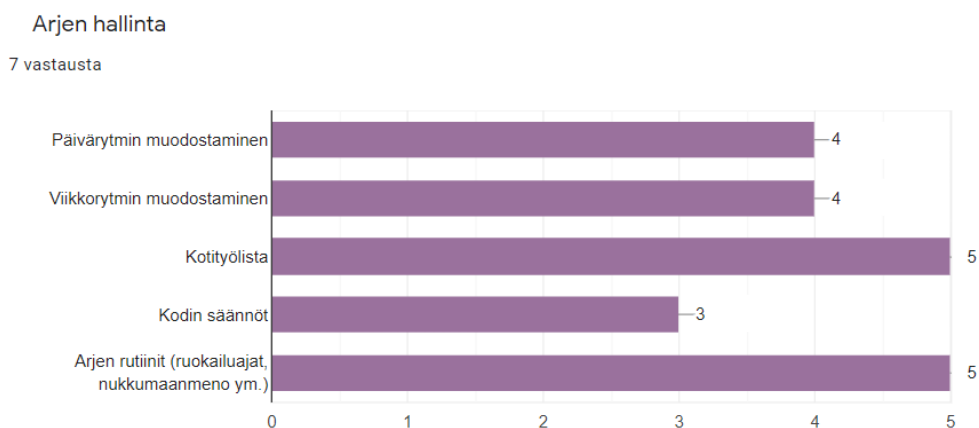
Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa kappaleessa 6, Opinnäytetyön toteutus, esittelin perheohjaajille suunnatun kyselyn tärkeimmät ja olennaisimmat tiedot. Tässä liitetiedostossa esittelen kyselyn loput tulokset kaavioiden avulla. Kaavioissa vastaukset näkyvät vastausten määrien mukaan. Kaaviot noudattavat systemaattisesti samaa värimaailmaa, kun teemoista on käytetty valmiissa materiaalipankissa ja kyselyn tulosten esittelyssä kuviossa 4. Materiaalipankki jaoteltiin teemojen alle ja sen sisältöä rajattiin ja tarkennettiin alaotsikoiden avulla Tähdellä merkityt osiot, ovat niitä, joista on muodostunut alaotsikoita teemojen alle.

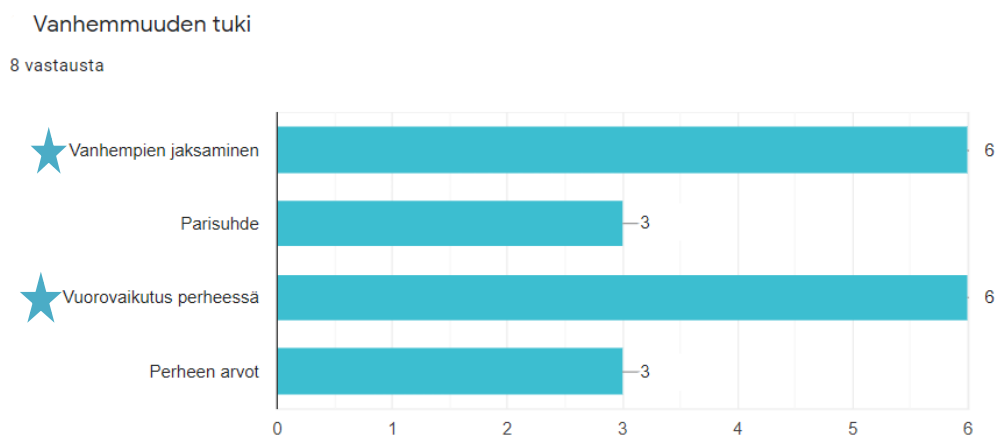
Tunnetaitojen alaotsikoiksi tulivat; tunnetaitoharjoitukset, tunneiden hallinta ja itsetunto. Tunneiden tunnistaminen ja ilmaiseminen yhdistettiin Tunnetaitoharjoitukset -otsikon alle.

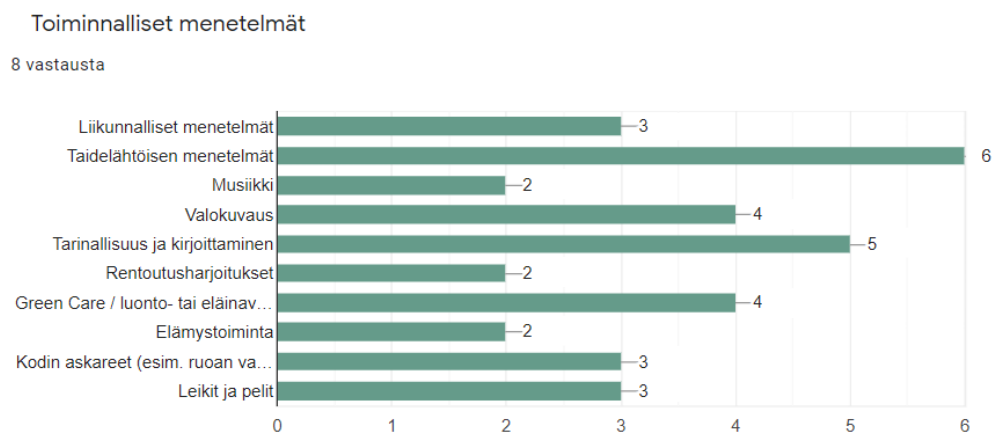
Turvataitojen alaotsikoiksi tuli keho ja seksuaaliturvataidot ja kaverisuhteet. Lisäksi lisättiin kolmas alaotsikko; Turvallinen koti/ lähisuhdeväkivalta, jota ehdotettiin kyselyn kohdassa; omat ehdotukset.

Arjen hallintaan ei tullut alaotsikkoa, vaan se sisälsi tasaisesti menetelmiä eniten toivotuista aiheista.

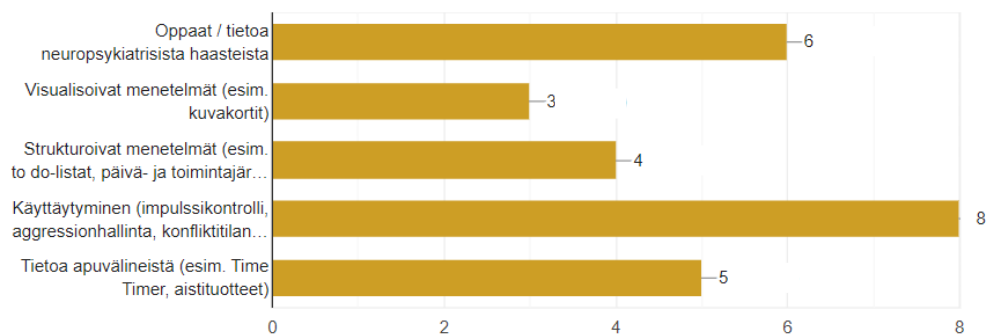
Vanhemmuuden tuki- teemaan tuli kaksi alaotsikkoa, vanhempien jaksaminen ja vuorovaikutus perheessä. Kohdassa Yksittäisistä menetelmät, toivottiin vuorovaikutusleikkejä ja -tehtäviä, joita liitettiin tämän teeman alle.

Toiminnallisista menetelmistä ei tullut alaotsikkoa, vaan se sisälsi menetelmiä toivotuista aiheista.

9. Neuropsykiatriset haasteet asiakkaalla

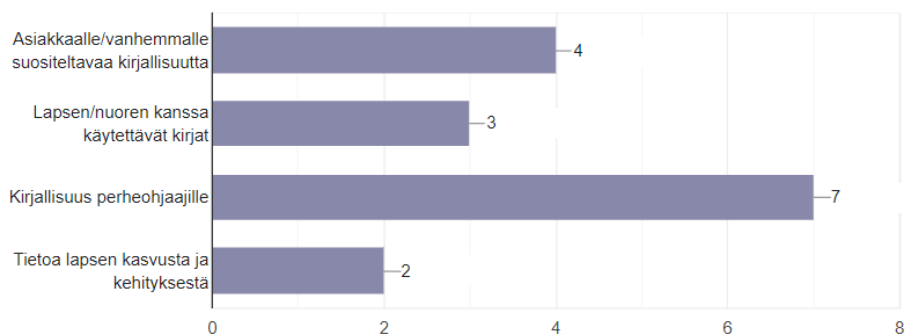
8 vastausta

Perheohjaajien toiveen mukaisesti materiaalipankkiin valittiin menetelmiä Nepsyhaasteisiin. Tässä teemassa korostui erityisesti kohta; käyttäytyminen (impulssikontrolli, aggressionhallinta, konfliktitilanteet), josta kaikki perheohjaajat toivoivat menetelmiä. Tähän osioon ei tullut alaotsikoita.

Kirjallisuus

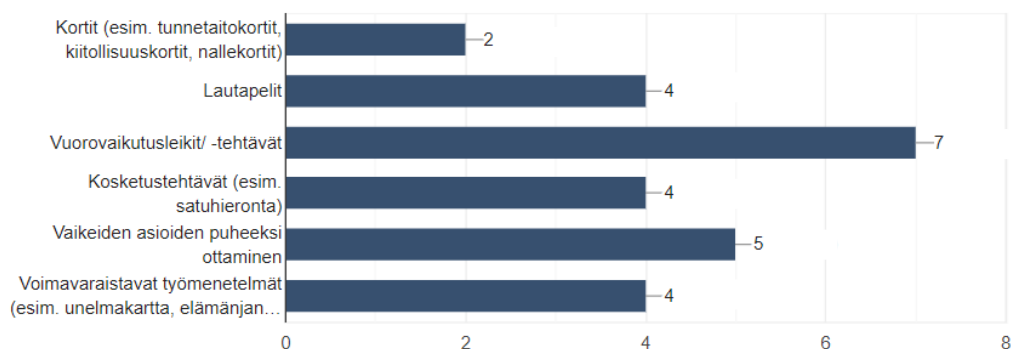
8 vastausta

Perheohjaajat toivoivat kirjallisuutta perheohjaajille. Materiaalipankin kirjallisuusosuudesta löytyy lista perhetyötä käsittelevistä kirjoista sekä vinkkejä hyviin kirjoihin, joista löytyy paljon menetelmiä ja tehtäviä.

Muut yksittäiset menetelmät

8 vastausta

Yksittäisistä menetelmistä lisäsin eniten toivottuja menetelmiä muiden teemojen alle. Esimerkiksi vuorovaikutusleikit ja -tehtävät kohtaa käsittelin Vuorovaikutus perheessä -osuudessa.

Millaisia menetelmiä käytät työssäsi nyt?

4 vastausta

Perheohjaajat kertoivat käyttävänsä erilaisia kortteja työskentelyssä, (tunnekortit, nallekortit, väittämäkortit) erilaisia tehtäviä lasten kanssa sekä monisteita ja lomakkeita vanhempien kanssa, kuten vanhemmuuden roolikartta, lomakkeet vanhempien päihteiden käytöstä ja itsetuntoa vahvistavia tehtäviä. Perheohjaajat käyttivät myös tietoista läsnäoloa, positiivista kasvatusta sekä muksuoppia.